

PEDAGÓGUSFÓRUM

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének lapja ■ VIII. évfolyam ■ 2009. február ■ 2. szám ■ Ára: 0,66 € (20,-Sk)

*„Egyetlen igazság van,
a többi csak toldás:
Alattad a Föld,
fölötted az Ég,
benned a létra.“
(Weöres Sándor)*

Beszámoló a XIV. Komáromi Pedagógiai Napokról

2009. február 9. és 13. között a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége Komáromi Területi Választmánya és Regionális Pedagógiai Központja, a Selye János Gimnázium és egyéb társszervezők közös szervezésében került megrendezésre a XIV. Komáromi Pedagógiai Napok szakmai rendezvénytársasága, melynek támogatói Komárom Város Önkormányzata, a Magyar Köztársaság Oktatási és Kulturális Minisztériuma, az Apáczai Közalapítvány, (Budapest), valamint a Szülőföld Alap (Budapest). A legtöbb előadás helyszíne a komáromi Selye János Gimnázium, de néhány előadásnak az Ipari Szakközépiskola, az Eötvös Utcai Alapiskola, a Jókai Mór Alapiskola, a Marianum Egyházi Óvoda, a Művészeti Alapiskola valamint a gútai Schola Privata Gutaiensis Magán Szaktanintézet és az ógyallai Feszty Árpád Alapiskola és Óvoda is otthont adott. A rendezvény megnyitóját 2009. február 9-én volt a Selye János Gimnázium dísztermében, melyen részt vett Bastrnák Tibor,

Nanszákné Cserfalvi Ilona

A megnyitói résztvevői

Vizuális nevelés

Komárom város polgármestere, Szigeti László, a parlament oktatásügyi bizottságának alelnöke és Andruskó Imre, az SZMPSZ Komáromi Területi Választmányának elnöke. Az első napon két előadás hangzott el: „Tájékoztató a pedagógus életpálya-modell törvényjavaslatról” (Andruskó Imre), illetve „A 21. század iskolája” (Nanszákné dr. Cserfalvi Ilona rektorhelyettes, Kölcsey Ferenc Tanítóképző Főiskola, Debrecen).

(folytatás a 4. oldalon)

Foglalkozás közben

Czeizel Endre

Szakmai tréning

A tartalomból

Beszámoló a XIV. Komárom Pedagógiai Napokról (XIV. Komárom Pedagógiai Napok)	/ 2
Ki viszi át...? (Lapszél)	/ 3
Beszámoló a XIV. Komárom Pedagógiai Napokról (Kommentár)	/ 4
A tanulás tanítása (XIV. Komáromi Pedagógiai Napok)	/ 5
Léda Galéria a párkányi Ady Endre Alapiskolában (Iskolánk életéből)	/ 6
Taroltunk (Sikereink)	/ 7
A modern pedagógiai módszereinkről (Képzéseink)	/ 8
A Comorra kamarazenekar hangversenye Komáromban (Rendezvények)	/ 9
Tollvonás	/ 10
„Díjeső“ az első félévben (Eredményeink)	/ 11
Másképpen ugyanazért (Interjú Bodnár Gyulával, a Katedra főszerkesztőjével)	/12-13
Kölcsey Ferenc szülőföldjén (Irodalmi barangolások)	/ 14-15
Áttörés a Branyiszközi-hágón (Történelmi évforduló)	/ 16
Égető kérdések – lanyha érdeklődés (Fórum)	/ 17
Az óvodapedagógusok találkozója Galántán (Szervezeteink munkájából)	/ 18
A Katedra februári számából (Lapajánló)	/ 18
Simonyi Zsigmond Helyesírási Verseny (Országos rendezvényeink)	/ 19
Angolul tanuló falvak (Felhívás)	/ 19
A kisebbségi nyelvhasználat oktatása a gyakorlatban (Oktatáspolitikai)	/ 20-21
Tájékoztató a pedagógus életpálya-modellt bevezető törvényjavaslatról (Tanácsadó)	/ 22
A Gömői Fotóklub Galériája Beretkén (Művészet)	/ 23
A füleki gimnázium (Patinás iskolák, legendás tanárok)	/ 24

Ki viszi át...?

A Pedagógusszövetség Országos Választmánya gyakran Gömörország kulturális központjában, Rimaszombatban tartja üléseit. A város gyakorta országos kulturális rendezvényeknek is otthont ad, hiszen iskoláinknak nincsen olyan élvonalbeli vers- és prózamondója, aki ne méretetett volna meg legalább egyszer a Tompa Mihályról elnevezett vers- és prózamondó versenyek valamelyikén. Az elmúlt év rangos eseményei közé tartozott a reneszánsz év keretében meghirdetett, Ádám Zita által létrehívott Mathias Rex Projekt, melyről lapunk hasábjain is közöltünk egy-egy beszámolót. Az országos pedagógustalálkozó is e néprajzában, hagyományvilágában, történelmében, természeti kincseiben gazdag és kies vidék jelentős történelmi városkájában, a felső-gömöri Rozsnyón kerül megszervezésre és megrendezésre.

Ezúttal nem a széles pedagógustársadalmat megszólító és megmozgató rendezvényre szólt szerkesztőségünkbe a meghívó. Február 15-én a Gömői Fotóklub és Beretke község önkormányzata szervezésében a Gömői Fotóklub Galériájának megnyitójára került sor a fürdőjéről és a Tornallyay család birtokairól ismert község impozáns újjáalakított kastélyában. Több mint száz fénykép került az épület különböző helyiségeinek falaira. Az állandó galéria szellemi kivitelezője Benedek László, a Gömői Fotóklub vezetője. (Még akkor, a megnyitó napján nem tudhattuk, hogy az általa elkészített beretkei tanösvény kialakítására benyújtott pályázata a szó szoros értelmében zöld utat nyert és európai uniós támogatásban részesült. Gratulálunk neki hozzá, remélhetőleg egyre több – és nem kizárólag gömöri – iskola szerét ejti majdan a tanösvény meglátogatásának.)

A megnyitón hivatalosan még két magyarországi fotóklub is képviseltette magát: nekik köszönhetően valószínűleg meg a többnyire tájképekből, a természet képeiből létrehozott állandó tárlat. A megnyitó műsoros részében felvételről a Kicsi Hang verséneklő együttestől Radnóti Miklós: Nem tudhatom c. versének megzenésített változata hangzott el, Földes Dávid, a Rozsnyói Református Alapiskola tanulója egy gömöri népmesét adott elő izes gömöri tájszólásban, Asztalos Anita, a Tornallyai Gimnázium diákja a rimaszombati születésű Batta György a megnyitó alkalmára írt versét, a Felvidéki imádságot mondta el. Giczei Anna polgármesterasszony köszöntőjében lapunk fontosságát is méltatta. (A szerkesztőség képviselőjében Benedek Lászlótól négy nyelven megírt, Gömörrel szóló fényképalbumot vehettem át.)

Másnap a Gesztetei Alapiskola fórumot szervezett a Pedagógusforumról. A beszélgetést Balázs Emese vezette fel. Felvételről a Kicsi Hang verséneklő együttestől Nagy László: Ki viszi át a szerelmet ismert sorai hangzottak fel dallamos kísérettel. Az első kérdés is a versben feltett kérdésekre vonatkozott. S eszembe jutott, nekünk pedagógusoknak, beleértve az óvónöket, alapiskolai tanítókat, középiskolai tanárokat, kollégiumi nevelőket, mennyire egyszerű és nagyszerű a dolgunk, hisz nem kell mást tennünk, csak a szívünkre hallgatva a jó szóra oktatni és nevelni –, ugyanakkor mennyire nagy a felelősségünk mindebben. Van-e még köztünk olyan kultúraszervező mindenese, akik tanítványainknak példát mutatva ott vannak a város vagy község szervezte kiállításokon, színházi előadásokon, könyvbemutatókon? Van-e még köztünk olyan pedagógusok, akik felfedezik a tanítványokban szunnyadó, kitörni vágyó tehetséget? Van-e köztünk olyanok, akik az elesett, megcsonkított családok anyagi nehézségeire próbálnak pályázati lehetőségekkel, ha másképp nem, legalább az együttérzésükkel, a „játszani is engedd szellemében” segíteni. De nemcsak a magasztos költői kérdésekre kerestük a választ. A gesztetei és környékbeli iskolák pedagógusaival való beszélgetésnek az volt a célja, hogy népszerűsítsük a Pedagógusforumot Gömörország összes magyar iskolájában. A beszélgetésen Sebők Valéria, a Rimaszombati Tanügyi Hivatal alkalmazottja is részt vett. Köszönet a találkozó megszervezéséért Balázs Emesének és a házigazda szerepében lévő Gesztetei Alapiskola igazgatójának, Zagyai Katalinnak.

Ha hívnak, máskor is elmegyünk a pedagógusok közé, fórumra a Pedagógusforummal.

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének lapja

Felelős kiadó: Pék László

Tel./fax: 031/780 7928, e-mail: pek@szmpsz.sk

Főszerkesztő: Hajtman Béla

Tel./fax: 036/633 4230, e-mail: hajtman@szmpsz.sk

Nyelvi szerkesztő: Szanyi Mária

Tel.: 031/780 4864, e-mail: szanyi.maria@gmail.com

Grafika, tördelés, nyomás: PRINT-K, Komárno

Címlapkép: Kálosai gyerekek (Fotó: Benedek László)

A szerkesztőség postacíme:

SZMP SZ, Villanytelep u.2., P.O.BOX 49., 94501 Komárno 1

Tel.: 035/77 14 755, fax: 035/77 14 756

e-mail: pedforum@szmpsz.sk, szmpsz@szmpsz.sk

honlap: www.szmpsz.sk

Engedélyezési szám: RP 17/2004

Kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza!

A lap támogatói:

Pázmány Péter Alapítvány
az MK Oktatási Minisztériuma
az SZK Kulturális Minisztériuma
Szülőföld Alap, Budapest

Beszámoló a XIV. Komáromi Pedagógiai Napokról

A megnyitó résztvevői

(folytatás a 2. oldaltól)

Andruskó Imre előadásában arról tájékoztatta a jelenlévőket, hogy az új törvénytervezet a pedagógusok tarifa-besorolását folyamatos továbbképzésüktől teszi függővé. A besorolásuk szerinti 2. és 3. pályaszintek bértarifái között 7%, míg a 3. és 4. szintek között 15% lesz a különbség. A távlati célok között az szerepel, hogy 2014-re ezek a különbségek 15, illetve 25%-ra növekedjenek. Mivel a komáromi Selye János Egyetem jelenleg is szervez ún. „második kvalifikációs továbbképzéseket”, így azt javasolta a pedagógusoknak, hogy a törvény életbelépéséig hátralévő időszakot használják fel arra, hogy ezen továbbképzések keretében még most tegyék le a 2. kvalifikációs vizsgát.

Nanszákné dr. Cserfalvi Ilona előadásában arról szólt, hogyan kell működnie egy korszerű iskolának, milyen embert kell nevelnie a pedagógusnak, miként tudja

a pedagógus a legjobban megteremteni a feltételeket ahhoz, hogy a gyerek jól érezze magát az iskolában, illetve mi a család szerepe az oktató-nevelő folyamatban.

A rendezvénysorozat keretében már február 3-án is volt előadás, melyen **Szarka László**, (az MTA Kisebbségkutató Intézetének igazgatója) mutatta be a Kisebbségi magyar közösségek a 20. században című könyvet, annak további szerkesztői, **Bárdi Nándor** és **Fedinecz Csilla** társaságában.

A pedagógiai napok alkalmával **Dr. Czeizel Endre** könnyed hangvétellű előadást tartott olyan komoly témáról, mint az öröklődés titkai, az ember génállománya, illetve a társadalomfigyelme a gyengén vagy éppen nagyon jól teljesítő embertársaink irányában. Elmondta, hogy a társadalom elvárásai és figyelme főleg a Gauss görbe középső, 67%-os részére van szabva, míg a legkiválóbban teljesítő felső 5% nem kap

megfelelő figyelmet. Hiányoznak a velük foglalkozó speciális intézmények, és ez a hiány minden társadalom egyik legnagyobb hibájának tekinthető.

Az említetteken kívül még az alábbi előadások hangzottak el:

Élményszerű vizuális nevelés (**Jókainé Kiss Éva**), Mesterkurzus ifjú zongoristák és tanáraik részére (**Kemenes András** mester-tanár, Budapest), Darwinista kultúraelméletek (**H. Nagy Péter** egyetemi oktató, Nyitra). „V zdravom tele zdravý duch” – „Ép testben ép lélek” (**Králik Zsuzsanna**, a Selye János Gimnázium tanára), Tananyag interaktív táblára (**Kulcsár Ferencné és Szelényi Gergely**, a Műszaki Kiadó területi megbízottjai), Innováció az óvópedagógiában – fókuszban a kompetenciafejlesztés (**Vassné Dömötör Rozália** szakelőadó, Debrecen és **Nagy Ágnes** óvópedagógus, Debrecen), A síkmértan alapjai (**Kalácska József**, a Selye János Gimnázium tanára), A magatartászavar és kezelése (**Fazekasné Fenyvesi Margit** egyetemi tanár, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest és **Kulcsárné Papp Enikő** egyetemi tanár, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest), A drogmegelőzés fontossága (**Klobusitzky György**, a Budapesti Rendőrtisztí Főiskola adjunktusa), Teaching Adjectives – an Idea for Using Songs in the English Language Classroom – Az angol melléknevek tanításának új módszerei: a melléknevek használata zenehallgatás se-

gítségével (**Tóth Zsuzsanna**, a Selye János Gimnázium tanára), Konfliktuskezelés az iskolában (**Szekszárdi Júlia** szakelőadó, Budapest), A tanulás tanítása (**Héczné Tóth Mária** szakelőadó, Mosonszentmiklós), Mozgás – fejlesztés – zene (**dr. Szarka Júlia, PhD.** főiskolai docens, ELTE Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar Ének-zenei Tanszék Budapest), Egészséges életmód tanítóknak (**Dr. Molnár Ferenc**, a Járási Közegészségügyi Hivatal orvosa), Lakáskultúra – német nyelvű konverzáció (**Fekete Judit**, a Selye János Gimnázium tanára), Interaktív lehetőségek az oktatásban (**Schlotter Judit**, közoktatási szakértő), Beszámoló a német ösztöndíjrendszerről (**Fekete Judit**, a Selye János Gimnázium tanára), Hogyan maradjunk erőszakmentesek egy agresszív világban? (**Pénzes Éva és Lánosz Andrea**), Egy műalkotás megközelítési lehetőségei, avagy a tantárgyközi kapcsolatok alkalmazása (**Labancz Roland**, a Selye János Gimnázium tanára).

A pedagógiai napok központi rendezvényei február 13-ig tartottak, de még február 25-én is volt egy kapcsolódó előadás, melyet **Ódor Lajos** (a Szlovák Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának tagja, a komáromi magyar gimnázium egykori diákja) tartott a gazdasági válságról, illetve annak hatásairól.

A szervezők ezúton mondanak köszönetet minden előadónak és pedagógusnak, akik jelenlétükkel és segítségükkel hozzájárultak a szakmai napok sikeréhez. A kialakult hagyománynak megfelelően remélhetően a következő években is hasonló sikeres rendezvények jellemzik majd a Komáromi Pedagógiai Napokat.

*Mgr. Andruskó Imre
az SZMPSZ Komáromi TV elnöke*

A tanulás tanítása

„Fegyelmezetten, kitartóan dolgozni nem mindig könnyű, ez is csak nevelés, önévelés és megszokás kérdése”

(Részlet a „Van más út is!” – program leírásából)

Továbbképzés Héczné Tóth Máriával

vüljön a szókincsük, kialakulhassanak a megfelelő tanulási szokásaik.

Megállapítottuk, hogy munkánk során legtöbb problémát a tanulókkal való egyéni bánásmód, a gyerekek kommunikációs készségeinek hiánya, a szülők passzivitása és érdektelensége jelentik számunkra.

A tanulás tanításának módszertana segítségünkre lehet, hiszen a gondolkodás, a megbeszélés, a közös munka, a figyelem és emlékezet erősítése, a beszédfejlesztés, mind olyan módszerek és technikák, amelyek közelebb visznek bennünket a problémáink megoldásához.

A mostani képzés csak egy ízelítő volt a technikákból, a tanulás tanításá-

nak módszere egy harminc órás tanfolyamon elsajátítható. Véleményem szerint úgy a legcélravezetőbb, ha egy tantestületből lehetőleg mindenki megtanulja ezt a módszert, mert akkor érhetünk el igazán eredményt, ha együtt gondolkodunk.

Végezetül idézem még Kölcsey Ferenc szavait, melyek megtalálhatók Oroszlány Péter Tanulásmódszertan című könyvében:

„Tapasztalás, tanulás, figyelem és gondolkodás: négy eszköz, minek szorgalmas használata által az ítélet napról napra erősödik. Ezt is, mint a lélek és a test minden más tehetségeit, szakadatlan gyakorlás fejleszti és neveli...”

Gyöző Andrea

Héczné Tóth Mária

a XIV. Komáromi Pedagógiai Napok keretében. A foglalkozás végig nagyon kellemes hangulatban zajlott, ami nemcsak a képzés vezetőjének, hanem a vendéglátóknak is egyaránt érdeme.

A tanulás megtanítható, erősítette meg bennünk a sok év tapasztalatát átadó mosonszentmiklósi szakember, aki egy csoporttal, Oroszlány Péter vezetésével kidolgozta a tanulás tanításának módszertanát, amelyet Magyarországon több iskolában is tantárgyként oktatnak.

A pedagógusok azon lelkes csoportja, amely február 12-én az ógyallai Feszty Árpád Alapiskolában részt vett a **Héczné Tóth Mária** által vezetett továbbképzésen, abból kapott ízelítőt, hogyan nevelhetjük rá diákjainkat – sok munkával, de nagy eredményességgel – a kitartó, fegyelmezett munkára.

A képzés a Tanulás tanítása címmel valósult meg

Játékos formában, gyakorlatiasan tanulhattunk meg a rövid idő alatt néhány olyan technikát, amelyet bármely tanítási órán sikeresen alkalmazhatunk annak érdekében, hogy tanulóink közelebb kerüljenek hozzánk, a társaikhoz, az iskolához, felébredjen tudásvágyuk, az olvasás iránti igényük, megmutatkozzon kreativitásuk, bő-

Tanulás tanítása

A párkányi Ady Endre Alapiskola történetének fontos mozzanata a Léda Galéria megnyitása. Megalapítóinak legfőbb szándéka, hogy az iskolába járó diákok számára hozzáférhető közelségbe hozzák a kortárs képző- és fotóművészetet. A műalkotások így közvetlen kapcsolatba kerülnek a legfiatalabb közönséggel, és a vizuális nevelés hathatós szereplőivé válhatnak. Segítik a vizuális nyelv értelmezését és a képzőművészeti tájékozottságot.

Galériánk kedvező környezeti adottságokkal rendelkezik, így reményeink szerint a helyi művészeti élet részévé válik. A vizuális nevelés terén is szeretnénk a galéria létrehozásával előbbre lépni. Nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a műalkotás mellett magáról az alkotóról és az alkotás folyamatáról is többet megtudjanak diákjaink. A rendhagyó rajzórakon a képelemzések, a különböző rajztechnikák megismerése mind-mind közelebb viszik tanulóinkat a művek megértéséhez. Szükségét érezzük ennek azért is, mivel a tantárgy óraszámát minimum, így a lehetőségek is csökkentek.

Miért Léda Galéria? Az Ady Endre Alapiskola e névvel utal arra, hogy a műsának, az ösztönzésnek, a lelkesítő erőnek mindig nagy szerepe van az alkotásban.

Az ünnepélyes megnyitákon iskolánk tanulói adják a kultúrműsort

Léda Galéria a párkányi Ady Endre Alapiskolában

„A művészet nem önmagától fejlődik; az emberek gondolatai változnak, s velük változik kifejezésük módja is”

(Pablo Picasso)

Himmler György és Bugyács Sándor

Terveink szerint a kiállítás-megnyitó ünnepségekre nagy gondot fordítunk, mert ez az alkalom teremt lehetőséget a tárlat iránti érdeklődés felkeltésére, a ráhangolódásra, a műelemzésre, és – nem utolsó sorban – iskolánk tehetséges tanulói szerepelhetnek irodalmi és zenei témával.

Napjainkban olykor úgy tűnik, hogy visszaszorulóban van az igazi értékek iránti igény. Iskolánk sem lehet közönyös e tény iránt. Megszüntetni biztosan nem tudjuk a negatív jelenséget, de megpróbáljuk visszaszorítani a médiák felénk áradó

A kiállított képek megmozgatják a gyerekek fantáziáját

manipulációját, lehetőséget teremtünk arra, hogy gyermekeink nyitottak, érdeklődők, igényesek maradjanak az új és különböző kifejezési eszközök iránt.

A kortárs művészet megértése és befogadása komoly előítéletekbe és gyakori elutasításba ütközik. Sikerként fogjuk elkönyvelni, ha diákjaink tudatosítják, hogy a modern képzőművészet megítélése szubjektív, és a vele szemben mutatkozó ellenérzés megváltoztatásához tájékozottságra van szükség. Legfontosabb céljaink egyike egy-egy alkotás esetleges negatív fo-

gadtatásának leküzdése, és a vizuális kultúra megértése.

Reméljük, diákjaink érdeklődését felkeltjük a művészetek iránt, hogy merjenek és tudjanak beszélni egy-egy műalkotásról.

A Léda Galéria első kiállítója 2009. január 28-án Bugyács Sándor helyi képzőművész volt, akit Himmler György, tanár mutatott be a jelenlétüknek. A művész alkotásait április közepéig láthatják az érdeklődők a párkányi Ady Endre Alapiskola épületében.

Taroltunk

A Magyar Kultúra Napja tiszteletére a 2009-ben 20 éves Palóc Társaság immár 13. alkalommal hirdetett pályázatot a szülőföldre való hűség megörökítésére, a magyarságtudat elmélyítésére, a magyar fiatalok anyanyelvi képességeinek fejlesztésére és tehetségének kibontakoztatására.

Eredményhirdetés

A pályázni szándékozók az alábbi témák közül válogathattak:

1. „Vár állott, most kőhalom” – pusztuló emlékeink;
2. Régen volt, igaz volt – visszaemlékezések;
3. A bölcsőtől a koporsóig – életút;
4. Kőbe vésték, fába rótták – a magyar írás történetéből;
5. Mit tudok a Magyar Szent Koronáról?
6. „Magyar nyelv: létem, jövőm, reményem” – az anyanyelv védelmében;
7. Amiről egymás közt beszélünk...
8. Mi lesz velünk, magyarokkal? – jövőkép.

Z. Urbán Aladár, a Palóc Társaság elnöke megszólította a Felvidéken, Magyarországon és az egész Kárpát-medencében élő magyar fiatalokat, általános és középiskolás diákokat, hogy gondolataik megfogalmazásával járuljanak hozzá nemzeti összetartozásunk eszméjének terjesztéséhez és megszilárdításához.

A magyartanár szinte hettente viszi az osztályba az újabb és újabb pályázati felhívásokat, próbálja ösztönözni tanítványait, és segíteni őket a dolgozatírásban. A diákokat vagy megszólítja egy-egy téma, ilyenkor tollat ragad, vagy ott árválkodik

a felhívás a faliújságon, s aztán feledésbe is merül.

Az érsekújvári Pázmány Péter Gimnáziumból ezúttal két tanuló vetette papírra gondolatait. Az I. kategóriában **Sóky Bernadett** kvartás tanuló, a II-ban **Lengyel Gabriella**, a 2. évfolyam diákja pályázott. Mindketten a magyar rovásírásról készítették munkájukat.

Az ünnepélyes eredményhirdetésre 2009. január 18-án utaztunk Budapestre, a Magyar Kultúra Alapítvány székházába. Az ünnepségen **Kiss Dénes**, a Magyar Írók Egyesülete és az Országos Trianon Társaság el-

nöke köszöntötte a fiatal szerzőket, valamint **Halász Péter**, a Honismeret szerkesztője, a Honismereti Szövetség elnöke tartott előadást.

Z. Urbán Aladár elmondta, hogy összesen 253 diák pályázott az anyaország határain belül és túlról. 258 dolgozatot bíráltak el, mivel néhányan több témában is próbálkoztak. A mi diákjaink mindkét kategóriában **1. helyezést** értek el. „*Én azért vagyok különösen boldog, mert nem vagyok kitűnő tanuló, korábbi iskolámban soha el se jutott hozzám egyetlen pályázati felhívás sem, így nem is*

volt alkalmam bekapcsolódni az ilyen tanulmányi versenyekbe. Idén viszont már másodszor vagyok sikeres, a Rákóczi Szövetség pályázatán két hónapja szintén első lettem Wass Albertről készült munkámmal” – meséli lelkesen a győztes Sóky Bernadett.

Sok magyar gyerek várja, hogy felfedezzék. Rajtunk, szülőlkön van a felelősség, amikor iskolát választunk nekik, s rajtunk, tanárokon, akik a legtöb- bet tehetünk azért, hogy a tehetségek kibontakozhassanak.

Benkő Timea

A magyar kultúra alapítvány székháza előtt

Bernadett és Gabriella,
a győztes gimisek

A modern pedagógiai módszereinkről

A jó pap holtig tanul, tartja a mondás. S ez igaz is a pedagógusokra, akik rendszeresen képezik magukat, hogy lépést tudjanak tartani a korrallal, vagyis az oktató-nevelő munkában sikeresen használhassák a tudomány újabb vívmányait. A tudásátadás, ill. az egyéni tanulási folyamat könnyebb elsajátítását lehetővé tevő eszközök, berendezések közül kiemelkedik az interaktív tábla.

A felsőszeli Széchenyi István Alapiskola a minőségi oktatás céljából a Szülői Munkaközösség segítségével az idei tanévben már a második számítógépes szaktermet rendezte be. Azonban mindehhez még azt is meg kell említeni, hogy tavaly az iskola önerőből vásárolt egy interaktív táblát. Mivel az előző években a tantestület elvégezte a számítógépes alapismereteket nyújtó tanfolyamot, az iskolavezetésnek nem voltak kétségei afelől, hogy a további modernizációs folyamatra is nyitottak lesznek-e a kollégák. Ezért keresték a lehetőséget olyan támogatásra, mely az interaktív tábla használatát segítené. Végül a Szülőföld Alap Oktatási és Szakképzési Kollégiumának pályázatán sikeresek lettek. Az elnyert támogatás 30 órás elméleti és gyakorlati oktatást tesz lehetővé. A program megvalósításához a Pedagógusszövetség nyújt határozott segítséget azzal, hogy előadókat, szakembereket biztosít.

A tavaszi szünet első napján, 2009. február 16-án az egész tantestület a pihenés helyett az iskolapadokban várta az előadókat. Pónya Zsuzsanna igazgatónő üdvözölte a vendégeket, Pék Lászlót, a Pedagógusszövetség országos elnökét, Bóna Irént, a búcsi Katona István Alapiskola pedagógusát és kollégáját, Henzel Györgyöt, továbbá Bóna Tamást a bátorkeszi alapiskolából.

Pék László azzal a megnyugtató érzéssel nyitotta meg a tanfolyamot, hogy a felsőszeli pedagógusok egy újabb ko-

moly lépéselőnyt szereznek ez által, hiszen munkájukat teszik majd hatékonyabbá, érdekesebbé, játékosabbá. Tehát az alapismereteket kell továbbfejleszteni, hangsúlyozta. A képzés akkreditációval végződik. A Szövetség lehetőséget ad, hogy a pedagógusok megtanulhassák a szoftvereket használni, újakat létrehozni és továbbfejleszteni.

Az előadók közül elsőként Bóna Irén kért szót, aki iskolájában elkészítette a tábla módszerét, vagyis hogyan kell kitalálni, mi legyen benne, hogyan dolgozza fel a pedagógus a jobb érthetőség érdekében az adott tananyagot. Először megismerkedett a pedagógusokkal, akik elmondták milyen szakot végeztek, milyen tapasztalataik vannak a táblával kapcsolatban. Kevés kivétellel a többség csak a kész program kivetítését, ill. a táblára írást próbálta ki. A sokat tapasztalt pedagógus az interaktív táblával kapcsolatban felhívta a figyelmet a kételkedőkre, akik szerint a tábla nem jó motiváló eszköz. Ezen állítás helytelenségét egy kis bemutatóval érzekel-

Bóna Tamás

tette. Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz c. versét mutatta be, a zenés feldolgozás közben a képek is a tartalomhoz igazodtak. A jelenlevők meggyőződhetek róla, hogy a hangulatos összeállítás jól motiválhatja a kicsiket a vers jobb megértése érdekében.

Bóna Irén bemutatta továbbá néhány példán, hogyan lehet az ábécét tanítani, írni és olvasni, miként lehet a matematikát az olvasással összekapcsolva játékosan tanítani. A módszer a szlovák nyelv elsajátításában is nagyszerűen alkalmazható.

Ilyen bevezető után a pedagógusok nagy érdeklődéssel várták Henzel György előadását.

Ismertette a képzés tartalmát, mely három témakört ölel fel:

1. táblahasználat;
2. szoftverek bemutatása;
3. tananyag előkészítése.

Mielőtt belemélyedtek volna a tanulásba, kis dallal köszöntötte a jelenlevőket megjegyezve, hogy a dal mekkora jótékony hatást gyakorolhat a gyerek fülére, lelkére. Azonban nem mindenki tud hangszeren játszani, ezért az

óra színesítésére is alkalmazható a tábla.

Hangsúlyozta, hogy az interaktív tábla használata nem cél, hanem eszköz a kitűzött cél elérése érdekében. Mielőtt megtervezzük az órát, tisztáznunk kell, hogy kit tanítunk, és amit tanítunk, az a titokzatosság erejével hasson, legyen új, meglepő, jellemezze a tiszta egyszerűség, s a gyerek érezze, hogy a tanár is szereti azt, amit csinál.

Ezután a tábla szerepére tért ki, mely szemléltetésre, a tanulók aktivizálására alkalmas, dinamikus teheti az órát, de szórakoztatást is nyújthat.

A továbbiakban az alapfogalmak jelentését világította meg, majd fontos linkekre hívta fel a figyelmet.

Bóna Tamás a hardvert, vagyis az interaktív tábla alkotórészeit mutatta be a bekapcsolástól a kikapcsolásig.

A délutáni előadások gyakorlati képzéssel folytatódtak. A kiscsoportos tevékenység során a számítógépeknél, ill. a táblánál minden pedagógus kipróbálhatta a jegyzetelés, kiemelés, rádirozás, ill. a Drag and drop-technikát.

A pedagógusok nyitottsága és pozitív hozzáállása még a késő délutáni órákban sem lankadt. Ez a tény az előadókat is újabb feladatok elvégzésére ösztönözte. Reméljük, a képzés folytatása is hasonlóan jó hangulatban fog végbemenni.

A pedagógusok érdeklődéssel hallgatják az előadót

A Comorra kamarazenekar farsangi hangversenye Révkomáromban

Nagy örömiünkre, sokan és gyakran tették fel a kérdést: lesz a Comorrának újévi hangversenye? Lesz, csak nem a hagyomány szerint (január 6-án), hanem egy más időpontban, igyekeztünk megnyugtatni a kedves érdeklődőket. Sok szervezőmunka, a vendégszereplőkkel való egyeztetés után – a zenekar és a Városi Művelődési Központ (VMK) szervezésében – 2009. február 8-án Farsangoljon a Comorra kamarazenekarral cím alatt a Tiszti pavilon (vendégszereplőket is elbűvölő) patinás dísztermében került sor a hangversenyre. A szervezők nevében Csengel Mónika üdvözölte a tisztelt jelenlévőket – JUDr. Hortai Éva alpolgármestert és a kedves közönséget, köszönetét fejezte ki dr. Bastrnák Tibornak, Komárom város polgármesterének, a hangverseny védnökének, Bott Frigyes és Csicsó Péter uraknak, valamint a Bíborka Virágszalonnak, a rendezvény támogatóinak.

A koncert első (rövidebb) részében, a szerzők által kimondottan szórakoztatásra szánt zenekari művek – Rózsavölgyi Márk-Dobi Géza: Lassú, Palotás és Friss; Wolfgang Schröder: Eine kleine Lachmusik; Johann és Josef Strauss: Pizzicato Polka – hangzottak el.

A hangverseny szünetében – míg a dísztermet ügyes kezek színházteremmé változtatták – a kedves közönségnek módjában állt (egymás egészségére) jó borral koccintani. A hangverseny második felében Giovanni Battista Pergolesi: La serva padrona – Az úrhatnám szolgáló című vígoperája került előadásra. A mű színrevitelének ötlete Bolyky Zoltántól, az est karmesterétől származott, aki múlt év júliusában – a Comorra XI. Nemzetközi Kamarazenekari Mesterkurzusa alatt (egy héten át) foglalkozott a zenekarral, amely már akkor az ő vezényletével adott nagyszerű nyilvános hangversenyt a Tiszti pavilonban. Bolyky Zoltánt a pavilon díszterme inspirálta egy (kevés szereplőt igénylő) opera előadására.

A karmester úr a farsangi hangversenyen közreműködő Budapesti Bel Canto Operatársulatnak – Bihari Adél (Serpina); Labant

Árpád (Uberto); Knób László (Vespone); csembaló: Bárkányi Éva; rendező: Köllő Miklós – megköszönte, hogy vállalták a komáromi vendégszereplést, a Comorrának pedig, hogy új feladatra vállalkozott, vállalta az opera zenekari kíséretét.

Nagy örömiünkre szolgálta, hogy a rossz időjárás ellenére hangversenyünk kezdetére zsúfolásig megtelt a nézőtér. A kedves közönség igénye a „nemesebb” élő zenére, megtisztelő érdeklődése a zenekar tevékenysége – koncertjei iránt, a Comorra teltház hangversenyei, (talán) elegendő bizonyíték együttesünk létjogosultságára Révkomáromban. Ennek okán, hadd szölok gondoljainkról is. Ahhoz, hogy egy a (státusát tekintve) nem hivatásos együttes csaknem professzionális szinten teljesítsen, munkáját három alappillérre kell építenie: állandó hivatásos művészeti vezető (karmester); jól képzett zenekari tagok; a város – mint fenntartó – folyamatos erkölcsi és anyagi támogatása. Jelenleg a zenekari tagok száma 17, zömmel zenepedagógusok, továbbá zenei pályára készülő ifjú zenészek – a helyi művészeti alapiskola egykori és jelenlegi növendékei. Török Ferenc hegedűművész

– becsületére legyen mondva – csaknem 15 éven át úgymond (mindössze) lokálpatriotizmusból volt a Comorra művészeti vezetője. Megváltása a zenekartól (2006) minden téren súlyos gond elé állította az együttest. Az azóta tett sokféle próbálkozásunk eredménye, hogy a Budapesten élő, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Akadémián végzett hegedűművész és karmester, Bolyky Zoltán – a Bartók Béla Szakközépiskola szimfonikus zenekarának vezetője – megfelelő munka- és anyagi körülmények biztosítása mellett – vállalni tudná a művészeti vezető teendőit. A (már az előzőekben említett) XI. Nemzetközi Kamarazenekari Mesterkursuson Bolyky Zoltán kiváló szaktudással és pedagógiai érzékkel foglalkozott mind a rábízott művészeti alapiskolás növendékekkel, mind a Comorra kamarazenekarral. Ahhoz, hogy a Comorra hangversenyei a közönség számára a jövőben is vonzóak legyenek, a zenekarnak színvonalas, változatos műsorokat kell produkálnia. A „nívó” tartása hivatásos vendégzenészek – énekes és hangszeres szólisták – szerepeltetése nélkül elképzelhetetlen. Mindezek okán (s hogy tervezni lehesen) a zenekar zavartalan működését az együttes saját

évi költségvetése biztosítaná; ahogy az például Nagyszombatban már évek óta működik! Ilyen körülmények között a Comorra (hagyományt teremtően) évente négy helyi rendezvényre tudna felkészülni: újévi vagy farsangi; böjti vagy húsvéti; a mesterkurzust záró – a helyi énekarokkal közös – őszi hangversenyre; és vállalni tudná a – Révkomárom „nevét” öregbítő – vendégszerepléseket is, hogy továbbra is érdemes legyen Pro Urbe-díjára.

Ezúton is köszönetet mondunk a városnak, a zenekart fenntartó Városi Művelődési Központnak és a Művészeti Alapiskolának az eddigi támogatásért és kérjük további segítségüket. Tisztelettel köszönjük Bolyky Zoltán karmester úrnak időt, fáradságot nem kímélő lelkiismeretes munkáját, kedves közönségünknek pedig, hogy velünk töltötték az estét.

A Comorra kamarazenekar minden – a „klasszikus zene” iránt – érdeklődőt szeretettel vár tervezett Böjti Hangversenyére; bármely vonós hangszer „művelőit” pedig a zenekarba.

*Stirber Lajos zenepedagógus
a Comorra alapító tagja*

„Jó szóval oktasd, játszani is engedd”!

Ennek a rovatnak „Tollvonás” a címe. Jómagamnak „acéltollam” volt annak idején. Nem csupán íróeszköz volt ez, hanem annak az iskolai lapnak a címe is, ahol első zsenyéim megjelentek. Kassán voltam ugyanis „magyar iparista”. Amikor felkérést kaptam, elgondolkodtam: ugyan mi

mondandóm lehet nekem egy pedagóguslap olvasói számára? Sorjázta az emlékek. Eszembe jutottak azok a tanítóm (tanárim), akiktől sokat kaptam. Papp Laci bácsi, aki írni-olvasni tanított a baraccai kisiskolában, Veréb Béla „tanár elvtárs” (ahogyan akkortájt kötelező volt a megszólítás), osztályfőnököm a tornaljai „polgári”-ból, Kovács Miklós, az „oszi” a kassai magyar ipariból, s László Gyula a budapesti bölcsészkarról. Elgondolkodtam, hogy – túl a szakmán – mi bennünk (és számos, itt meg nem nevezett társukban) a közös vonás? A neveléshez, a példaadáshoz, a hitelességhez jutottam. Az emberség az, amit nem tankönyvből lehet megtanulni.

Az Úristen megadta számomra azt a kegyet, hogy katedrára is felállhattam. Előadtam ugyan egyetemen is, de a nevelés és példaadás kérdésével akkor szembe-

szültem, amikor pár éven át Rimaszombatban, az induló Tompa Mihály Református Gimnázium kisebb és nagyobb diákjait oktathattam. A katedrán döbbentem rá, hogy tanítani micsoda felelősség! Hogy a tanítás folyamatos önképzést, igényességet, s teljes önzetlenséget feltételez. Hogy a tanítvány növekedésének megtapasztalása micsoda öröm. Történelmet tanítottam. Megtapsztalhattam, hogy mennyire meg szívlelendő az, amit a költő így fogalmaz meg: „az igazat mondd, ne csak a valót!” Arról szólhattam, ami a sorok között, az események mögött van. S mennyi élmény! Míg élek, nem felejték el egy esetet. Március 15-ére készültünk. Egy 10-12 éves gimnazista leányka – látszólag kissé szórakozottan – a következő kérdést tette fel: „Tanító bácsi! S mit kíván a magyar nemzet?” A szóolás szerint: akasztották a hó-

hért. A választ figyelmesen hallgatta, s nyugtázta. A tanulság számomra: tanár soha ne lépjen felkészületlenül a katedrára. Volt, persze, példa arra is, hogy a diák kérdésére nem tudtam a választ. Utánanéztem a legközelebbi órára. Életem nagyon szép óráit köszönhetem a katedrának. Hála legyen érte az Úrnak!

Lassan betelik a megszabott terjedelem. Üzenet helyett vizsgálja a címbeli idézethez: „Jó szóval oktasd, játszani is engedd szép, komoly fiadat!” Köszönet a szerkesztőnek, hogy mindennek megvallására módot adott, az Olvasóknak pedig azért, hogy kitüntető érdeklődésükkel megtiszteltek!

B. Kovács István

A szabadságról

Karácsony Sándor, aki az egyik legjelentősebb pedagógiai szemlélyisége volt a múlt századnak, és akiről mostanában talán már egyre többet hallani, A magyar béke című, 1947-ben megjelent könyvében az egyik fejezetnek ezt a címet adja: Arany János Bolond Istókja, mint egy eljövendő iskolareform egyik előfeltétele. Arany János önéletrajzi Bolond Istókjában – ahogy ezt olvashatjuk Vekerdy Tamás pszichológus, Kicsikről nagyoknak című köny-

vében –, a II. énekben íródik ez az önéletrajz, azt írja Istókról, az iskolás Istókról, hogy:

„Sovárg egy cél nélküli cél felé, Amelynek utját-módját nem lelé.”

Az iskola éppen arra való, vagy arra való lenne – magyarázza Vekerdy Tamás –, hogy ezt a sóvárgást kielégítse, hogy megmutassa azokat az utakat és módokat, amelyek a sóvárgás cél nélküli céljai: képességeinek kifejtése és a világ megismerése felé vezetik a gyereket.

Így igaz. Mondjuk vagy gondoljuk magunkban, és hozzá tesszük: persze csak elméletben. És mi történik a gyakorlatban?

Semmire nincs idő! Rohanunk, sietünk, kapkodunk, szorongunk, félünk, és folytathatnám a sort. Az ember szívvel és lélekkel – és valóban szívvel és lélekkel, még véletlenül se értelmezze valaki ezt ironikusan – beáll pedagógusnak, kis idő elteltével akarva-akaratlanul szembekerül a problémával: „...ma sem érke-

tem úgy, ahogy beterveztem..., ...lehetetlenség lépést tartani a tanmenettel...”

Van idő! Hogy mire és mennyi? Hadd döntsem már el én pedagógusként, hogy itt és most mire és mennyi időt szánok. Igaz, a szorongás ettől még jelen lehet, sőt jelen is van, hisz ha így gondolkodunk és cselekszünk, bizony megtörténik, hogy más lesz „papíron”, mint ami a valóságban történt. Az sem kizárt, hogy kissé furcsák, gyanúsak leszünk, csak azért mert gondolkodunk, keressük a saját (pedagógiai) utunkat. Visszagondolok, nekem mitől működött, mitől volt sikeres az egyik nap, mitől sikertelen egy másik. Amikor úgy éreztem, elég felkészült vagyok, meggyőződésem volt, hogy amit közvetíteni szeretnék, eljut a tanulókhöz. Ám a valóságban épp ilyenkor jött a kudarc! Nem működött a dolog, mert talán görcsösen összpontosítottam, viszont ami az időt illeti, sokszor még így sem értem utól magam. Amikor hagytam magam elvarázsolódní: éltem

én is a tanulók között. Próbáltam az adott pillanatra figyelni, és ha még eszembe is volt, mire is készültem, ha indokoltnak éreztem: változtattam, ha kellett, rögtönöztem. Úgy éreztem – és most visszagondolva is ez a véleményem: megérte. Ahogy mi látjuk a világot, az csak a mi számunkra igaz, az csak a mi vélekedésünk. Mutassuk meg nekik, hogy látjuk mi a világot vagy annak egy részletét, és segítsük őket abban, hogy tanuljanak meg a saját szemükkel nézni és látni a világban.

Csak biztatni szeretném a pedagógusokat, hogy merjenek élni a lehetőséggel, a pedagógiai szabadsággal.

A minap megszólít egy kedves kisfiú, csak úgy csillog a szeme: „Tanító néni, mikor tetszik már visszajönni hozzánk tanítani?” Motyogok valamit, hogy talán, remélhetőleg... s ő közbevág: „Nem baj, legalább egy napra tessék már jönni helyettesíteni.”

Balázs Emese

„Díjeső” az első félévben

Az elmúlt napok, hetek eseménydúsak voltak a lévai egyházi gimnazisták számára. Az iskola köztudottan nagy hangsúlyt fektet a nemzeti múlt megismerésére, gyökereink, hovatartozásunk tiszteletben tartására, önazonosságunk tudatának elmélyítésére. Ennek jegyében rendszeresen készülnek fel a diákok különböző műveltségi, történelmi vetélkedőkre.

Mészáros Nóra (3.A), Gubik Réka, Szabó Anikó (1. A) osztályos tanulók

A közelmúltban is egy történelmi témájú megmérettetésen vettek részt, a Lévai járás összes többi magyar gimnáziumával együtt Balassagyarmaton. A magyarországi határmenti város idén 90. évfordulóját ünnepli ama alkalomnak, hogy 1919. januárjában néhány elszánt katonára, vasutasra és diákra fegyveres erővel űzte ki a városból a megszálló csehszlovák alakulatot. Bátorságuk, elhivatottságuk okán érdemelte ki Balassagyarmat a Legbátrabb Város kitüntető címet. A jeles évforduló alkalmából szép ünnepségsorozat része volt a Civitas Fortissima verseny, melyre 14 csapat nevezett be Felvidékről, Magyarországról, sőt Erdélyből is. A Via Nova ICS és a Fidesz Ifjúsági Tagozata szervezésében megvalósuló rendezvény valódi nívót képviselt. A feladatsor igényes, megdolgoztató, önálló véleményalkotásra buzdító, kre-

ativitást igénylő teszt volt. Ezt követte egy „bónusz” feladat, miszerint a diákoknak egy képzeletbeli szituációba élve magukat, kortárs képviselőként különböző ideológiákat képviselve kellett érvelniük megoldásra váró ügyben. Izgalmas, érdekes feladat volt ez, hisz tárgyi tudás, magabiztosság, érvelési készség, esetleg egy kis színészi véna is szükségeltetett a jó megoldáshoz.

A vetélkedő mintegy két és fél órán át tartott, a felkészítő pedagógusok időközben eszmét és telefonszámot cserélhettek, majd mindannyian ellátogattak a helyi Palóc Múzeumba. Az ottoni néprajzi kiállítás megtekintését követően a Balassi Gimnáziumban a témához kapcsolódó Civitas Fortissima-kiállítást nézte meg a diákokból és felnőttekből álló csapat. S időközben nem maradhatott el a bőséges ebéd,

kávé, frissítő. Az egész szervezés nagyon udvarias, kedves és a részletekre is odafigyelő volt, fiatalos odaadással.

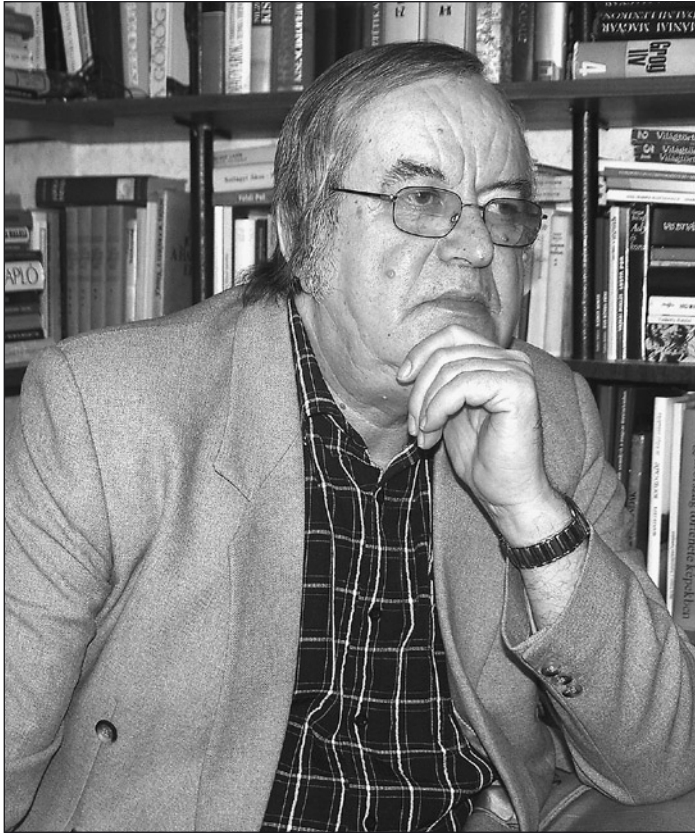
Délután került sor az eredmények kihirdetésére. Az ünnepélyes alkalmat megtisztelte Balassagyarmat polgármestere ill. a Civitas Fortissima alapítvány elnöke is. Mindketten buzdító szavakkal, dicsérettel halmozták el a diákokat, mondván örömmel, hogy a mai fiatalok is érdeklődnek a nemzeti múlt iránt, fontosnak tartják a hagyományok ápolását. Az eredmények örömmel töltötték el, hisz a felvidékiek két helyezést is elvittek. Az ipolyi gimnázium 3. lett, második díjat nyert az egyik balassagyarmati gimnázium, s büszkeségünkre a lévai egyházi gimnázium csapata (Göbö Éva, Kúcs Ildikó, Szabó Erika) megnyerte az első díjat, vele az egyhetes magyarországi nyári táborozás lehető-

ségét is. Az első díj az idei tanév első félévének utolsó tanítási napján a féléves sikeres munka betetőzése is volt.

Januárban a magyar kultúra napja alkalmából a Palóc Társaság által rendezett esszéíró-pályázat során két harmadik és egy első díjjal is dicsekedhetett iskolánk (Kakas Csaba Csongor, Mészáros Szilvia és Kúcs Ildikó). Az esszéikben is az elődök iránti tiszteletüket rótták le, hisz írtak csehországi deportálásról és magyarországi kitelepítésről családi események kapcsán, volt szó egy igazi, szeretett paraszt bácsi – nagypapa életútjáról is. A budapesti eredményhirdetés a Magyar Kultúra Napjának méltó ünneplése volt.

Nem utolsó sorban említsem, hogy a természettudomány terén is jeleskedett diákunk, hisz Mikó Albert a Cornides István Matematika-Fizika Emlékverseny győztese lett kategóriájában. Korábban a Tudok vetélkedőről is első ill. második díjjal tért haza Mészáros Nóra ill. Szabó Anikó és Gubik Réka.

E sok szép eredmény is bizonyítja: kicsi a bors, de erős. Fiatal, mindössze 8 éves, kis létszámú gimnáziumunk mindent megtesz azért, hogy diákjai sikert, eredményt érjenek el versenyeken, rendezvényeken, kulturális alkalmakon. A legnagyobb eddigi sikerünk viszont az egyetemisták – volt diákjaink – beszámolója, akik megállják helyüket, évfolyamelsők, konferencia-szervezők, sikeresen vizsgázók... Hazajárnak, immár itthon is szerveznek, „kulturmunkások”, segítenek. S tudják, hol a dolguk, tudják, számukra megérte lévai gimisnek lenni.

Bodnár Gyula

Másképpen ugyanazért

Hat kérdés Bodnár Gyulához,
a Katedra főszerkesztőjéhez

Bodnár Gyula 1948. május 21-én született Királyhelmeceen. 1973-ban a nyitrai pedagógiai főiskolán magyar-angol szakos tanári oklevelet szerzett. Utána egy évig mint szakelőadó dolgozott a Szlovák Oktatási Minisztérium Külföldi Kapcsolatok Osztályán, majd újságírói pályára lépett. Közel húsz esztendeig volt az Új Szó kulturális rovatának szerkesztője, négy éven át a rovatvezetője. 1993-tól Nagymegyeren a Studio Plus Tv helyi magán televízió szerkesztő-riportere mind a mai napig, közben egy évig főszerkesztő-helyettese a Nap folyóiratnak, 1995-től munkatársa a Csallóköznek és a Katedrának, melynek 2001-től a főszerkesztője. Szerkesztői tevékenysége mellett rendszeresen ír. Sokoldalú publicisztikai, irodalmi, közéleti, kultúraszervezői munkásságát tömören bemutatni szinte lehetetlen. Eddig öt önálló publicisztikai kötete jelent meg, a hatodik irodalomtörténeti oktatási segédlet, melyet Tóth Lászlóval közösen írt és állított össze. A Márai Sándor Alapítvány a publicisztika területén kifejtett kiemelkedő tevékenységéért 1998-ban a Nyitott Európáért-díjjal tüntette ki.

Felsőfokú tanulmányaid befejezése után a magyar, valamint az angol nyelv és irodalom jó ismerőjeként sok lehetőség közül választhattál volna. Miért éppen az újságírásnak köteleztel el magad?

Számtalan gyermekkori és családi élményt, történetet, szellemi kalandot kellene föl-emlegetnem előzményként, de maradjunk annyiban, hogy már hetedik osztályos koromban eldöntöttem, újságíró, pontosabban sportújságíró leszek. Szerettem volna világot látni. 1966-ban érettségiztem, s indultam is nyomban valóra váltani álmaimat, a pozsonyi Komenský Egyetem újságírói szakára, csak hogy megérkezvén a felvételre, a híres univerzitás gyanús ürességtől kongó épületébe, kiderült, az egyetem rossz dátumot írt a meghívómra, a felvételik egy héttel korábban lezajlottak. A királyhelmecei kórház fűtőházában kötöttem ki, majd egy év múlva vissza ugyanarra az egyetemre, orosz-angol szakra, ekkor helyszűke miatt buktam

ki. Az angolt önszorgalomból tanultam, akkor is, amikor két évig élelmiszer-nagyraktári alkalmazottként dolgoztam ugyancsak szülővárosomban. Három boldog esztendő – munkások között! Gorkijt parafrázálva, ez volt az én első egyetemem, és hála az égnek, hogy amazokra nem jutottam be. Ugyanakkor a Beatles, a Szabad Európa Rádió, a holdra szállás, hatvannyolc, a párizsi diáklázadások időszaka is volt ez, lapot szerkesztettünk, irodalmi esteket szerveztünk, gyakori vendég voltam verskedeményeimmel Tolvaj Bertalnánál, és csak azért sem adtam fel, hatvankilencben irány Nyitra. Felvettek. De már korábban megjelentek verseim, cikkeim, majd főiskolai hallgatóként és pozsonyi hivatalnokoskodásom idején könyvrecenzióim, kritikáim is. Valahogy egész addigi életem minden mozzanata az újságírás felé sodort. A sportból a sport iránti szerelem és érdeklődés maradt meg, a kultúra, az irodalom, a színház, az oktatás-ügy lett a világom, s ha nem hangzik nagyképpen, a szlovákiai magyar valóság.

Egyike vagy azon jól felkészült szlovákiai magyar értelmiségieknek, akik a legválasztékosabban, ha úgy tetszik, legtisztábban beszélnek és írnak magyarul. Hogy volt türelmed mások, mi tagadás, olykor gyengécske írásait javítgatni, holott mint kitűnő köteteid engedik feltételezni, élvonalbeli szépíróvá érhetől volna? Visszatekintve, nem sajnálod a rengeteg kárba vesztett időt?

– Nézd, a költő is meghalt bennem. Bár szerintem nem is létezett, különben jöttek volna a versek tovább. Ezzel cáfolom ama vélekedést, hogy az újságírás megöli az emberben a költőt. Miként ölhetné meg? Csak a szomszédom nem hiszi, hogy ha betonnal eldugaszolok egy lefolyót, az a víz előbb-utóbb akkor is felszínre tör valahol. Vajon hetvennégy óta miért nem írtam egyetlen sor verset sem? Teljes műben a szépíró sem mutatta meg magát bennem vagy belőlem. Hogy itt-ott esetleg megvillant, lehet, a lényeg: szépírói tehetségem sincsen. Más lapra tartozik, hogy

szerkesztettem több neves íróknak olyan trehány kéziratait, műfajtól függetlenül, amilyeneket én szégyelltem volna kiadni a kezemből. Szerkesztői munkám elején hivatásos újságírók, illetve művészetkritikusok is meg-megleptek hasonló „művekkel”, aztán lassan megtanultam, kitől mit várhatok, az amatőröket is beleértve. Akadt kézirat, melyet csak úgy tudtam rendbe tenni, hogy odaültem vele a gépirónó mellé, és fordítottam neki magyarból magyarra. Hogy akkor miért közöltük mégis? Mert amiről szólt, az fontos volt. Egyébiránt a szerkesztéssel is úgy van az ember, mint metszés előtt a szőlővel. Dzsungel. De milyen jó érzés visszanézni rá metszés után. A rendre. Az igazi szerkesztői sikerélményt azonban mégis a Tőzsér Árpádok, Koncsol Lászlók, Tóth Lacik, Szeberényi Zoltánok kéziratai jelentették, másrészt hogy az akkori kemény politikai-ideológiai kurzus ellenére sikerült sok kiváló szerzőt behoznunk a lapba. Külön nagy-szerű, élménydús fejezete új-

ságírói pályafutásomnak, hogy riporterként barangolhattam a szlovákiai magyar tájakon, általában szolgálati kocsival utazva, ilyenképpen legeldugottabb falvainkat is testközelből ismerhettem meg, a Csallóköztől a Bodroghözögig.

„A közírás az igazi területe, leginkább a kulturális publicisztika, az emberi kommunikáció változatai” – írja rólad egykori tanárod, Szeberényi Zoltán irodalomtörténész, aki kezdettől fogva figyelemmel kíséri munkásságodat. Azt mondod, jól érezted magad az Új Szónál, ahol lehetőséged kínálkozott képességeid hasznosítására, egyszer csak mégis munkahelet váltottattál, lettél regionális lapok és televízió – lehet, hogy csúnya kifejezés – napszámosa. Miért?

– Számos oknál fogva nem akartam soha pozsonyi lakos lenni, mindössze egy évet töltöttem a fővárosban, albérletben. Inkább az utazást választottam. Csallóközi pedagógus feleségem óhajának szívesen engedelmeskedve, Nagymegyeren telepedtünk le, ahol éppen harmincötödik esztendeje élünk. Következésképpen idestova húsz esztendőn át ingáztam lakóhelyem és a munkahelyem között, oda-vissza cirka 140 kilométert naponta. Riportútjaimtól eltekintve, nem kevés ez. Akkor sem, ha hetenként ott-hon maradtam egy-egy napra, amikor hosszabb anyagot kellett megírnom vagy szerkesztenem, s akkor sem, ha élveztem a buszozást, a humorral megáldott sofőrök társaságát. De munkaszervezési és szakmai okok is közrejátszottak abban, hogy végül búcsút mondtam az Új Szónak. Azonban nem lettem napszámos – mellesleg nem csúnya kifejezés ez az én esetemben legfeljebb csak félig-meddig igaz –, tudniillik aki napilapnál dolgozott, és négy kollégájával egy rovatból 100-110 flekket adott le hetente olyan időkből, amikor az MTI-t leállították nálunk, az internet még sehol sem volt, az egy

haviapban, hetilapban, illetve új műsorral hetente jelentkező televízióban fél kézzel megoldja a ráeső feladatot. Olykor jut ideje arra is, hogy írjon egykori lapjába. Persze, akárhogy nézzük, huszonnégy órás készenlét ez. Ha patetikus akarnék lenni, azt is mondanám: huszonnégy órás szolgálat. Függetlenül attól, hány emberhez jutsz el.

Amikor Hodossy Gyula az általa 1993-ban indított cserkészlapot két év eltelte után pedagóguslappá minősítette át, te mindjárt melléálltál és vállaltad a szerkesztését. Rövidesen kiderült, hogy a nevelés- és oktatásügy tengernyi problémája között is otthonosan mozogsz. Honnan van ebbéli alapos tájékozottságod?

– Én kritikusabb vagyok önammal szemben, miközben örökös kétely gyötör. Háromnégy szótárral veszem körül magam manapság is, nehogy két zével írjam a zümmögöt; a közhelyektől meg rettegek. De hogy a kérdésszóra válaszoljak: akadt néhány jó szemeszterem a főiskolán, az angol tanszéken demonstrátorkodtam is; abban a bizonyos pozsonyi oktatási intézetben eltöltött egy évem magyarországi egyetemekhez, főiskolákhoz kötött az ott tanuló szlovákiai magyar hallgatók révén; újszösként sok riportutam vezetett iskolákba, ugyanakkor mint szerkesztőnek, majd rovatvezetőnek, pedagógiai tárgyú dolgozatok sokaságát kellett elolvasnom; a Duna Menti Tavasz válogató bizottságának, zsűrijének tagjaként tanítók tucatjaival találkoztam; a feleségemmel, hazahozott munkáival naponta; annak idején rendszeres olvasója, egy-egy vitacikk erejéig szerzője is voltam a Szocialista Nevelésnek, oktatás- és neveléstudományi, illetve drámapedagógiai szakkönyveket bíráltam el, még többet olvastam, pszichológiát például; már a nyolcvanas évek elején magánórákat adtam angolból. Szóval, így vagy úgy, végigkíséri életemet a pedagógia, s talán az sem véletlen, hogy

legszűkebb baráti körünket tanítók, tanítócsaládok alkotják. Az internetet már nem is említem, mint sokrétű tájékoztató és ismeretforrást.

Hetedik éve vagy a Katedra főszerkesztője. Légy szíves, oszd meg velünk tapasztalataidat! Jókat és rosszakat egyaránt. Tovább kérdezek. Kik a legközelebbi munkatársaid? Mennyire sikerült megvalósítani főszerkesztői koncepciódat? Milyen további terveid (terveitek) vannak?

– A Katedra indulásának idején kellemes meglepetésként ért, hogy sok tehetséges pedagógus szerző jelentkezett írásaival. Kár, hogy időközben néhányan lemorzsolódtak, elhallgattak vagy már csak nagyon ritkán publikálnak, s ez időnként elsősorban a tantárgyakkal, módszertannal foglalkozó rovatainkon érződik. Ilyenkor kell erőteljesebben mozdulnunk nekünk, szerkesztőknek, magyarázókat aktivizálnunk külső munkatársainkat, akik nélkül egyébként ez a lap, mint szaklap, nem jutott volna olyan messzire. Az elmúlt két-három tanévben nagyobb teret kapott a művelődéstörténet, a mostaniban az iskolai riportokra és a szülőkhöz szóló írásokra helyeződött át a hangsúly. Ezek a változások, tartalmi-formai újítások minden esztendőben júliusi, tanév végi értékelő szerkesztőségi értekezletünk eredményei, melyen a munka java részét vállaló és végző szerkesztő kollégámon, Nagy Attilán kívül részt vesz ezeknek a tanácskozásonak a szervezője, Hodossy Gyula, kiadónk a Liliium Aurum igazgatója, a Katedra Társaság néhány, szerzőként is aktív tagja, valamint, természetesen jómagam. A következő tanévre vonatkozó teendők úgyszintén itt dőlnek el. A koncepciót gyakorlatilag közösen formáljuk, ám ez nem zárja ki, hogy a főszerkesztő ne ragaszkodjon valamely irányvonalhoz a nagy egészen belül vagy az ő ötlete nyomán egy műfaji „leágazás” ne kapjon teret, például az esztétikai ne-

velés érdekében. Amit sajnálok: jóval kevesebb pedagógusnak jár a Katedra, mint amennyinek járhatna.

Hosszú ideig a Katedra volt az egyetlen hazai pedagóguslap, akárcsak korábban a Szocialista Nevelés, illetve a Nevelés. Most már kettő is van. Hogyan tudjátok egymás között megosztani a feladatokat? Van-e egyáltalán ilyen szándék a két lap szerkesztőiben?

– Nincs, de nem is szükséges. Tudniillik a Pedagógusfórum egy szervezetnek, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének lapja, ebből eredően más, ha szabad ezt a kifejezést használnom, újságszerűbb a profíljá, viszont a Katedra, mely szaklapként deklarálja magát, hosszabb tanulmányokat, elméleti és elemző munkákat is közöl. Szóval, nem zavarjuk egymás köreit, mondhatnám félig tréfásan, amellet, hogy akarunkon kívül óhatatlanul fellelhetők találkozási pontok. A lényeg, hogy más-más eszközökkel és módon, de mindkét lap a szlovákiai magyar oktatásügyet, a honi magyar pedagógustársadalmat igyekszik szolgálni. A kapcsolatunkról pedig annyit, hogy a Pedagógusfórum főszerkesztője szerepelt már írásával a Katedrában, és fordítva. És íme, az újabb bizonyíték, ezúttal a te kezdeményezésed mentén, Lojzi. Én itt, Hajtman Béla kollégám a Katedrában – 2009 márciusában.

Csicsay Alajos

FELHÍVÁS Nevelők fóruma

Rólunk, nekünk szól a Nevelők fóruma című rovat a Pátria rádió Hangadó című műsorában. Legközelebbi adása március 12-én és 26-án lesz hallható a háromórás hírek után.

Kölcsey Ferenc szülőföldjén...

Sződemeter, nemzeti imánk szerzőjének szülőfaluja Erdély északi peremén, Nagykárolytól mintegy harminc kilométerre található, a körzet kulturális központjától, Tasnádtól csupán 10 kilométernyi távolságra. A település neve a történelem során ugyan változott – Zouudemeter, Zeudemeter, Szent-Demeter, Zwdemeter, Szó-Demeter –, de minden korban őrizte eredeti hangzását a románosítás időszakáig...

Kölcsey Ferenc.

Több mint kétszáz évvel ezelőtt itt látta meg a napvilágot 1790. augusztus 8-án Kölcsey Ferenc költő, politikus, Szatmár vármegye főjegyzője, országgyűlési képviselő, a kitűnő szónok, a Himnusz költője. Az útikönyvek tanúsága szerint szülőháza még napjainkban is áll, mégpedig a görögkatolikus templom mellett álló parókia épülete, amelyen 1991 óta emléktábla hirdeti: itt született nemzeti himnuszunk szövegének szerzője...

Születése körülményeiről, gyermekkoráról, félszeme világának elvesztéséről alig ejtenek néhány szót a közhasználatban levő, hozzáférhető forrásmunkák. Pedig a költő egész életre szóló búskomorságának gyökerei a gyermekkorban keresendőek!

A Kölcsey-család nem volt sem gazdag, sem szegény. Középbirtokos nemesek voltak, viszonylag jómódban éltek, a vármegye életében mindig meghatározó szerepet tölthettek be. Kölcsey

Péter Bölönyi Ágnessel kötött, rövid ideig tartó házasságát négy fiú- és két leánygyermek aranyozta be. A lányok azonban korán elhaltak, a fiúk közül Ferenc volt a legidősebb. A negyedik fiú az apa halála után született nyolc hónappal (!) – s a legidősebb fiú (mármint Ferenc) is az apa halálakor mindössze hatéves volt! S e hatéves gyermeket még az apa halála előtt súlyos csapás érte: himlőbe esett, ennek következtében elvesztette félszemét s örökre kihullt haja... Hogy miként történt ez a tragédia az akkor alig öt éves Ferenc gyermekkel – arról magam is csak a szülőföldjén járva szereztem tudomást...

A szájhagyomány szerint talán négy éves lehetett a gyermek, amikor elkapta a feketehimlőt. A család dajkája azt javasolta a szülőknek, hogy próbáljanak ki egy régi, bevált népi gyógymódot, mégpedig egy enyhén fűtött kemencébe tegyék be néhány órára a fertőző betegségben szenvedő gyer-

Kölcsey szobra, amely karcsúságával, véznaságával sokakat megdöbbsent: az erélyes, elveihez ragaszkodó irodalomtörténész nem így testalkatúnak képzelte el az utókor...

(Fotó: Pénzes István)

Kölcsey Ferenc: Magyar Himnusz

meiket. S a szülők ekként cselekedtek. Amikor „időtelve” a szülők s a dajka a kemence ajtaját kinyitották, a kis Ferenc jött is kifele, de a kemence előtt levő hamuból egy égő szikra felpattant, s ez égette ki szemét. E gyermekkorai sérülés végigkísérte a reformkor nagyjának egész

életútját: az összes ábrázolás kihangsúlyozza Kölcsey gyermekkorában szerzett testi fogyatékságát.

Porfelleg száll járművünk mögött, ahogy Sződemeter, nemzeti himnuszunk szerzőjének szülőfaluja felé tartunk. Amíg azon tűnődöm,

mi is képezheti ezt a rendkívüli porfelleget, beérkezünk a településre. Itt s ekkor ér az első meglepetés: Sâuca – hirdeti a település névtáblája. Szódemeter – még hangyányi nagyságú betűkkel sincs feltüntetve!!! Pedig 1991 óta törvény írja elő, hogy a vegyes lakosságú településeken illő kétnyelven feltüntetni a település nevét...

A községet bejárva, magyar nyelvű feliratra csupán egy helyen bukkanok: Szódemeteri Polgármesteri Hivatal. Legalább ennyi.

A település Csipkerózsika-álmát alussza, nem napjaink, de talán a reformkor eszméi sem jutottak el ideig... Autóbuszjárat sem köti össze a települést a környék falvaival, városaival.

Az útikönyv szerint a görögkatolikus templom mellett álló parókia Kölcsey szülőháza. Az emléktábla viszont sehol, csupán a falból kitépett szögek maradványainak el nem tüntetett nyomai emlékeztetnek arra, hogy itt valami vala... A helybeliek állítása szerint a lelkész felesége vetette le a táblát, mivel irritálta őt az idelátogatók tömkelege... Most már nincs hová zárandokolniuk a magyaroknak, akik Kölcsey nyomába indulnának – véli a görögkatolikus lelkész neje, s vele együtt sokan... Pedig, van hová mennünk, van még emlékhely, amit felkeressünk! Ugyanis a református templom kertjében áll a költő szobra! S oda nem ér el a görögkatolikus lelkész nejének keze... Oda, a kapaszkodóra felbaktatva szembetaláljuk magunkat reformkorunk nagy költőjének szobrával!

A vékonydongájú, karcsú férfitestet ábrázoló szobron csupán ennyi áll írott betűkkel: Kölcsey. A helybeliek szerint itt, a domboldalon írta meg nemzeti imánkat,

A református templom, ahol annak idején Kölcseyt is keresztelték
(Fotó: Pénzes István)

Kölcsey Ferenc emléktábla Beregszászban

a Himnuszt, Csekén csupán végleges formába öntötte.

A Kölcsey-gyermekek Szódemeteren illetve Álmosdon, hol az egyik, hol a másik nagyszülőknél töltötték gyermekkorukat. Amikor elérkezett a tanulás időszaka, az anya mind-egyik gyermekét Debrecenbe adta, még az alapismeretek elsajátítására is méltó intézményt keresett árvái számára. S hogy a félszemére megvakult, hajától megfosztott Ferenc gyermeke ne legyen a kollégiumban a többi társa incselkedésének kitéve, Ferenc s testvérei számára egy kétszobás lakást bérelt ki, s felfogadott számukra egy öreg cselédet, Panni nénit, hogy gondoskodjon a Kölcsey-gyerekekről.

Önkéntelenül is felmerül a kérdés: Ha ilyen mostohák Szódemeteren a viszonyok, akkor létezik-e Kölcsey-kultusz?

1990. augusztus 8., a költő születésének 200. évfordulója óta augusztus első napjaiban a Szatmár megyei Szódemeter zárandokhelyé válik. A falu nagy költőjére, a Himnusz szerzőjére emlékeznek a határon innen s határon túl érkezettek, virágcsokrok kerülnek a Kő Pál készíttette szoborra.

Áll a szódemeteri református templom, ahol Kölcsey Ferencet is megkeresztelték. Annak lelkésze ma csupán 40 tagú gyülekezetről adhat számot. E nagymértékű asszimilációs folyamat megállítására illetve rögzítésére a Szatmári Kölcsey Kör szervezésében 2002-ben negyven életfát, azaz tujafát ültettek ki Szódemeteren, amelyeknek száma megegyezik a település megfogyatkozott magyar lakosságának számával.

Vagyis: Kölcsey szülőfalujában minden magyar lakosnak ültettek egy fát.

Guyon, a branyiszkói győző

Százhatvan évvel ezelőtt történt

Áttörés a Branyiszkói-hágón

„A hágó fehér és piros: hó és vér... Néhol még hallani egy-egy sebesült monoton panaszát: jaj... jaj... jaj... De a szanaszét heverő testek legtöbbje halott... S a győztesek, akik élve érték meg az éjszakát, maguk is halálos fáradtak, hogy a holtak közé roskadva mossák arcukat a szétaposított hóval, s nyalják a vérrel itatott jeget...”

(Sárközi György: Mint oldott kéve – részlet)

1848 nyarán a („törvényes”) magyar forradalom márciusban és áprilisban elért vívmányai veszélybe kerültek. Mindez összefüggött az európai forradalmi mozgalmak fokozatos elcsendesülésével. A bécsi udvari körök már néhány nappal a pesti forradalom után megkezdték az aknamunkát. A bukott Metternichet váltó Kolowrat javasolta a magyar-horvát megegyezés és Magyarország valamint Erdély uniójának megátolását. E javaslatnak az eredménye lett például Josip Jellasics horvát banná való törvénytelen kinevezése. A bécsi udvar támogatta a magyarországi nem magyar népek mozgalmait is, amelyek előbb Délvidéken, majd később Erdélyben is sajnálatos módon fegyveres harcra csaptak át. Miután 1848 júliusában Custozánál az agg Radetzky ideiglenesen úrrá lett az olaszok szeptaralista mozgalmán, a levegőhöz jutó udvar nyílt támadásba ment át. Az önálló magyar hadügyi- és pénzügyminisztérium megszüntetését követelte – azt állítva: az ellentétes a Pragmatica Sanctióval. A Baththyány-kormány néhány tagja augusztus végén, szeptember elején sikertelen tárgyalásokat folytatott Bécsben a kialakult helyzet megoldásáról, ezt követően Baththyány Lajos szeptember 11-én lemondott a kormányfői posztjára, és hamarosan távozott a politika élvonalából. Ugyanakkor a bécsi vezetéssel összejátszó Jellasics bán horvát csapatokkal Magyarországra támadt. A magyar országgyűlés 1848 októberében kormányzati hatáskörökkel ruházta fel a néhány héttel korábban Kossuth Lajos vezetésével megalakult Országos Honvédelmi Bizottmányt (OHB).

Jellasicsnak a forradalmi Magyarország elleni sikertelen hadjáratát követően Bécs október elején az osztrák haderő bevetése mellett döntött. Ezt azonban október 6-án a császárvárosban kirobbant harmadik forradalom még megakadályozta. A császári udvar meg sem állt Olmützig. A bécsi forradalom elfojtása után a december 2-án trónra lépő ifjú Ferenc József császár, akinek a kezét V. Ferdinándtól eltérően nem kötötte sem a koronázási eskü, sem az „áprilisi törvények”, kiadta a parancsot Magyarország megtámadására. December folyamán nyugati, északnyugati irányból Windisch-Grätz, Simunich és Götz, észak felől, a Duklai-hágón át Schlick csapatai nyomultak be az országba. A nagyszámú kiképzetlen honvédt felvonultató feldunai hadsereg vezére, Görgey Artúr és az OHB elnöke, Kossuth Lajos a visszavonulás mellett döntött. A honvédsereg előbb a Dunántúlt, majd a fővárost adta fel. 1848-1849 fordulóján a forradalmi Magyarország hatalmi szervei, az országgyűlés és az OHB Debrecenbe tették át a székhelyüket.

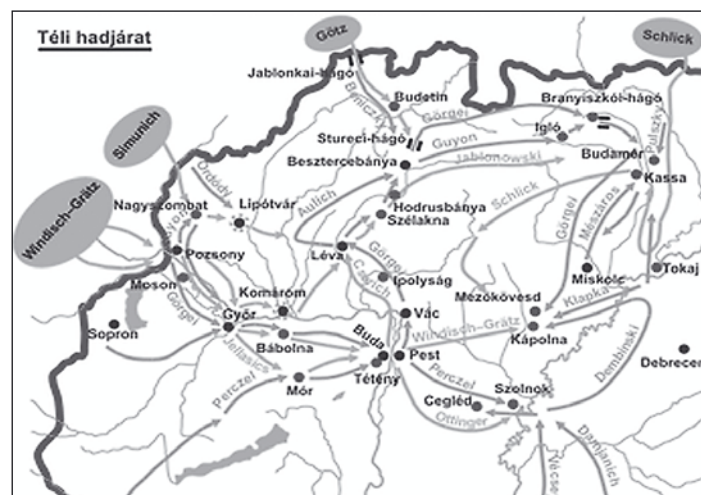
Pest-Buda kiürítése után Görgey Vác érintésével észak felé vonult. Először a Simunich által ostromolt Lipótvár felszabadításának terve lebegett a szeme előtt, ám később változtatott a haditerven, és a felvidéki bányavárosok felé vette az irányt. Ezzel a manőverrel a feldunai hadsereg parancsnoka elérte, hogy a császári főparancsnok, Alfred zu Windisch-Grätz herceg ne tudjon teljes haderejével a Tisza mentén felállított magyar állások ellen vonulni. Görgey üldözésére Csorich al-

tábornagy indult, észak felől Götz egységei fenyegették a honvédsereget. A magyar főparancsnok ügyesen kicsúszott az ellenség szorításából, és hamarosan elérte a bányavárosokat. Innen, Mészáros Lázár hadügyminiszter parancsát követve, Görgey serege Kassa felé vette az irányt. A feldunai hadsereg február elején ért Lőcsére. Görgey előtt két lehetőség adódott: vagy a Branyiszkói-hágón áttörve közelíti meg Kassát, vagy a Hernád völgyében vonul a város ellen. A feldunai sereg parancsnoka az első verzió mellett döntött. A Szepes és Sáros megyéket összekötő Branyiszkói-hágó elfoglalását Görgey egyik alvezérére, Guyon Richárdra bízta. Guyon még a csata előtt megírta hadijelentését a hágó elfoglalásáról, csak a halottak és a sebesültek számát hagyta üresen. A csata előtt honvédjeihez a vezér az alábbi szónoklatot intézte: „Vorwärts dupla lönung, rückwärts kartács schiessen” („Ha előre mentek, dupla zsoldot kaptok, ha hátráltak, kar-

táccsal belétek lövetek.”) A kétszeres túlerőben lévő honvédek véres csata után végül 1849. február 5-én elfoglalták a Franz Deym dandárja által védett Branyiszkói-hágót. A források még megemlítik, hogy Erdősi Imre piarista szerzetes anyanyelvükön lelkesítette a feldunai hadseregben szolgáló szlovák nemzetiségű honvédeket. (A szlovák történetírók döntő többsége nagyvonalúan hallgat arról, hogy a magyar honvédseregben sokkal nagyobb számban harcoltak szlovák katonák, mint a Hurban által szervezett, a császáriak oldalán harcoló önkéntesek soraiban.)

A branyiszkói győzelem megnyitotta az utat Görgey előtt Eperjes és Kassa felé, ahol Klapka György serege is manőverezett. Mivel ugyanezekben a napokban Erdélyben a lengyel Józef Bem is sikereket ért el, hamarosan megértek a feltételek arra, hogy az eddig jobbára hátráló magyar hadtestek ellentámadásba lendüljenek.

Pelle István

A téli hadjárat térképe

Égető kérdések – lanyha érdeklődés

A Szlovákiai Magyarok Kerekasztala konferenciája

A Szlovákiai Magyarok Kerekasztala informális intézmény létrehozását a Dél-szlovákiai Civil Információs Hálózat kezdeményezte a Civil Fórum 2008 c. konferenciáján 2008-ban Somorján.

CÉLJA:

- olyan reprezentatív, egyeztető fórum létrehozása, amely megvitatja a szlovákiai magyarsággal kapcsolatos legfontosabb kérdéseket, az elfogadott konszenzusos döntései a résztvevő intézmények számára kötelező érvényűek, és ezeket az intézmények a maguk munkájukban érvényesítik,
- állást foglal a szlovákiai magyarokat érintő közéleti kérdésekben, és a hivatalos szervekkel szemben érvényesíti a szlovákiai magyar intézmények, szervezetek közös akaratát.

A Kerekasztal évente legalább egyszer ülésezik az előre kialakított programpontok alapján. A Kerekasztal technikai megszervezését és lebonyolítását más szervezetekkel együttműködve a Fórum Intézet vállalja, a tartalmi kérdéseket az Előkészítő Bizottság dolgozza ki és felügyeli.

A fenti bevezető szöveg volt olvasható azon a meghívón, amellyel a Fórum Intézet 2009. január 29-én 10.00–19.00 óra között a somorja–csölösztői Kormorán Szállóba hívta a szlovákiai magyar civil szervezeteket „szakmai tanácskozásra a szlovákiai magyar intézmények, egyházak, vállalkozók és jeles személyiségek részvételével”.

A rövid ebédszünetet leszámítva mintegy 9 órás nonstop tanácskozáson 7 előadás hangzott el, mindegyik után felkért hozzászólókkal (korreferátummal) és témakörök szerint vitaalkalommal, amikor a hallgatóság tagjai is kifejthették véleményüket az elhangzottakkal kapcsolatban.

Az előadások áttekintették a szlovákiai magyarság és a kisebbségek státuszát 20 évvel a rendszerváltás után, az érdekvédelem lehetőségeit Szlovákiában és nemzetközi szinten, az asszimilációs folyamatokkal kapcsolatos kérdéseket, az identitástudat meglétét illetve módosulását a generációváltás tükrében. Nem teljesen szervesen illeszkedett e témakörökhöz az anyagi források hatékony felhasználására vonatkozó előadás, még akkor sem, ha címében kapcsolódott az asszimilációs folyamatok megfékezéséhez. Témájában egy a projektmenedzsereknek szóló tanfolyam elemző előadásaként bizonyára nagyobb haszna lett volna.

A konferencia két utolsó előadása – Szabó Mihály Gizella: Nyelvhasználati valóság és Pék László: A fiatal nemzedék nevelése – versenyképes iskolák, korszerű pedagógiai módszerek – A. Szabó László korreferátumával éppen a szlovákiai magyar iskolákat érintő problémák elevejébe vágott. Nyelvhasználati jogaink csorbulása visszafordíthatatlan folyamatot von maga után, a nyelvváltás-nemzedékváltás pedig szinte azonos a kulturális és nemzeti identitásváltással. Ha iskoláink helyzetéről, minőségi oktatásunkról van szó, mindig felvetődnek a következő kérdések: Mennyire versenyképesek a szlovákiai magyar

iskolák? Milyen kihívásokkal szembesülnek az elkövetkező években az iskoláink? Befolyásolható-e az asszimilációs folyamat az iskolákon keresztül? Hogyan tehető vonzóvá a magyar iskola, és mi kell mindehhez? Az iskolaválasztás dilemmái, reagálási módok az állami oktatáspolitikai lépéseire, regionális különbségek, a támogatási rendszerek hatékonysága. Ezekre a kérdésekre próbált választ adni, illetve a szlovákiai magyar iskolák aktuális oktatáspolitikai kihívásait és az oktatáspolitikai megoldási lehetőségeket vázolta előadásában Pék László.

A konferencia délutánra jelentősen megfogyatkozott közönsége estére (az időcsúszás okán is) elfáradt –, valószínűleg ennek tudható be, hogy az amúgy sem élénk vita az iskolákat érintő kérdések után még halványabbra sikeredett. Mintha a szlovákiai magyarok kerekasztalának terítékén csak egy színt – nem a legfontosabbik – lenne a szlovákiai magyar iskolák helyzete. Pedig ez az alkalom is jó lehetőséget kínált volna arra, hogy a meghívott civil szervezetek képviselői, valamint közösségünk neves személyiségei közös gondolkodással, alapos elemzéssel keressenek megoldást a magyar közösségünket érintő oktatási kérdésekre. Tudatosítani kellene végre a társadalom minden területén, így a civil szféra teljes spektrumában is, hogy az iskola a jövő letéteményese. Az, ahogyan a társadalom kezeli az iskolákat érintő kérdéseket, előrevetíti azt is, milyen jövőt szán a jelen nemzedék a jövő közösségének. Közösségünk jövőbeni színvonala attól függ, milyen minőségi és mennyire korszerű oktatást vagyunk képesek biztosítani a mai iskolájában. Azt már tudjuk, hogy a mai politikai akarat mennyire támogatja iskoláinkat. Arra meg az oktatási kérdéseket elemző előadások helye és megvitatásának lehetősége mutatott rá a konferencián, hogy a civil szféra szervezői milyen választ adnak az iskoláinkat érintő társadalmi kérdésekre.

Az óvodapedagógusok találkozója Galántán

*Amikor nehéz a búcsúzás, az azt jelenti,
Amit közösen átéltünk, szép volt.*
(Hemingway)

2009. február 2-án a Galánta-Vágsellye régió Óvodapedagógiai Alapszervezetének idei első tagsági ülésén egyperces csönddel emlékeztünk Vankó Terikére, az SZMPSZ Óvodapedagógiai Társasága elnökére, aki 2008. december 4-én végleg eltávozott közülünk.

Az ülésen Szetyinszky Veronika vezetésével megbeszéljük, hogy az eddigi úton haladunk tovább. Új vezetőséget választottunk, **Szakál Éva** lett az alapszervezet elnöke egyhangú szavazással. Munkáját kibővített vezetőség (5-ről 7-re emelkedett) fogja segíteni.

Ezentúl is az óvónők munkáját segítő tevékenységeket, továbbképzéseket kívánunk megszervezni a mozgás- és

zenei kultúra és a kézügyesség fejlesztése, valamint az új törvényhozás megismerése céljából. Szorosabbra szeretnénk fogni kapcsolatainkat a többi járás óvónőivel.

Az első találkozás után rövid időn belül összeült az új vezetőség, hogy a taggyűlésen felmerült igények szerint konkrét terv alapján állítsuk össze az elkövetkező időszak programjait.

Szakál Éva (jobbra) vezetésével tervezik az óvodapedagógiai programokat

Terveink között szerepel az Óvodapedagógiai Társaság konferenciájának megszervezése Deákiban, Vankó Terike emlékére. Azon leszünk, hogy az érzelmi nevelés továbbra is átfogó szerepet töltsön be tevékenységünkben, hiszen az érzelmekből nőnek ki a gyökök, melyek oly nagyon fontosak létünk és összetartozásunk szempontjából.

Tanácskozásaink lényegét Bródy János szócserével idézett szövege jellemzi leginkább:

*A végtelenhez mérve
szinte nem is létezőnk
A csillagévek óráin
egy perc az életünk
Az ember önmagában
semmit sem ér
S ha nincsen
gyökerünk, elvisz a szél.*

Neszméry Katalin

A Katedra februári számából

A Katedra februári száma ismét sok olvasnivalót kínál az érdeklődőknek. Lapunk vezércikkében Miklósi Péter a Csemadok 60 éves jubileuma apropóján fejti ki: a kisebbségi sors vállalása a demokráciában, nem lehet külső, csak belső kényszer dolga.

Mint írja: „Hová, merre, mit kell tenni? – szól a Csemadok jubileuma kapcsán feltett költői kérdés. Hadd feleljek a lehető legprózaibban: lépni kell, a cselekvés irányába.” Polgár Anikó a vízkeresztől hamvazószerdáig tartó farsangról szól írásában, amely a régiók számára afféle ráérős időszak, a mulatozás és bálozás korszaka volt, s amelyet velünk szinte teljesen feledtet a munkahelyi hajszra vagy éppenséggel a vizsgaidőszak.

Ákombákomokból értelmet! – kéri a napjaink iskoláiban zajló olvasástaniást szemrevételezve Angyal László: „...az olvasási stratégiának jól strukturálnak kell lennie, mely magában foglalja az ismétlést és az új szavak fokozatos bevezetését és elsajátítását. A tanuló így biztonságosabban érzi magát, bátrabban mer olvasni. Ne kérjük tanítványainktól, hogy olyan könyvet olvassanak el, amely meghaladja aktuális olvasási készségeiket, mivel ez maga után vonja motiváltságuk csökkenését” – emeli ki.

Vajda Barnabás a történelemtanítás európai dimenzióiról ad átfogó jelentést, össze is hasonlítva azt a szlovákiai helyzettel és saját tapasztalataival: „A szlovákiai történelemtanár, ha végigtekint a magyarországi, a román vagy a cseh piacon (hogy csak saját kategóriánk országaira tekintsünk), megdöbbenve és irigykedve tapasztalja a tankönyvek és a tansegédletek gazdag tárházát. Számomra a tanári kézikönyvek hiánya a legfájóbb: az a tény, hogy Szlovákiában tanári kézikönyv nélkül lehet kiadni állami történelemtankönyveket, véleményem szerint teljességgel elfogadhatatlan. Ennél már csak az nagyobb baj, hogy alig akad valaki, aki nyilvánosan felhördülne a módszertani tanácsokat, feladatmegoldásokat, fénymásolható anyagokat és kiegészítő ötleteket tartalmazó kézikönyv hiánya miatt.”

Dr. Csóka Tibor onkológus sorozata ezúttal a daganatok terápiáját ismerteti, a folyóirat riportjaiban pedig a harmincéves Nagymenyéri Kereskedelmi Akadémia és az Alistáli Magyar Tannyelvű Alapiskola mutatkozik be.

Jelentkezik az oktatásügy aktuális híreit figyelő Házunk tája, de a Tankönyvek hősei sorozat, illetve a Nyelvtisztogató rovat is.

A tantárgyak között az ének-zene, az irodalom, a matematika vagy a társadalomismeret között válogathatunk, míg a színes posztermellékleten az első bécsi döntés időszakába kalauzolja az olvasót a Katedra.

11. Simonyi Zsigmond Helyesírási Verseny – regionális fordulók összesítése – 2009

Szervező: SZMPSZ, Pedagógiai Intézet

2009. február 11-én 6 helyszínen rendezték meg a körzeti fordulókat: Galántán (szervező: Szetyinszky Veronika), Ekecsen (Tóth Mária), Komáromban (Kocsis Piroska), Párkányban (Csicsay Sarolta), Rimaszombatban (Ádám Zita), Nagykaposon (Kis Berta Teréz). Köszönjük a szervezők segítségét.

Ebben az évben 47 iskolából 150 tanuló mérte össze tudását. A diákoknak egy tollbamondást kellett megírniuk, majd egy feladatlapot kitölteniük. Az összesített pontszámok alapján az 1. kategóriából 22 tanuló, a 2. kategóriából 21 tanuló jut tovább az országos döntőbe, amely **2009. április 17-én (9.00 órakor) Érsekújvárbán** (Csemadok-házban) lesz.

A versenyzőknek külön meghívót már nem küldünk ki, mint ahogy a regionális fordulókra sem küldtünk immár ötödik éve! Kérjük, figyeljék a www.szmps.sk és a www.infovek.sk honlapjait (az utóbbinak a vitafórum oldalát), valamint a Pedagógusfórumot, ahol megtalálják a szükséges információkat! Az országos döntőbe jutott diákok névsorát az összesített eredménylistán vastagon nyomtatott betűkkel emeltük ki.

Az érsekújvári döntő első négy helyezettje májusban részt vesz a Kárpát-medencei fordulón, amelyet Budapesten az Eötvös Loránd Tudományegyetem Mai magyar nyelv tanszéke szervez Dr. Antalné Szabó Ágnes vezetésével. A versenyzőknek és felkészítő tanárainknak gratulálunk, további szép sikereket kívánunk.

Ádám Zita, Csicsay Sarolta
a Simonyi Zsigmond Helyesírási Verseny szervezői

A párkányi Nyolcosztályos Gimnázium legjobbjai
– Uzsák Krisztina és Góra Máté

A versenyen

Angolul tanuló falvak

A nagy sikerű nyári programot idén immár 11. alkalommal szervezi meg a Komáromi Polgári Klub. 1999 óta a tanfolyamoknak kb. 6500 fiatal és idősebb látogatója volt a Felvidéken, melyeket általában 8-10 községben tartottak meg – de volt olyan év is, amikor egy időben 26 község fogadta az angolul tanulni vágyókat. Eddig összesen kb. 60 község kapcsolódott be a projektbe. Ez a program egy világméretű kezdeményezés megvalósításának keretében jött létre, elindításában nagy szerepet játszott a Learning Enterprises Alapítvány magyar származású képviselője, Tolnay Ádám washingtoni egyetemi tanársegéd. Amerikából érkező (esetleg angliai vagy más országbeli angol anyanyelvű) lektorok (összesen kb. 120-an) háromhetes

nyelvtanfolyamot tartanak az alapítvány képviselője által kiválasztott ázsiai, közép-amerikai, afrikai és európai helyszíneken. Szlovákiában általában a zömében magyarok által lakott falvakban valósul meg az oktatás, melynek az a célja, hogy fejlessze a résztvevők nyelvi készségét, gyarapítsa szókincsüket, illetve lehetőséget biztosítson arra, hogy mindenki lemérje, milyen szinten beszéli a nyelvet.

A program megvalósításának feltételei:

Az alapítvány csak a lektorok biztosítását vállalja. Szállásukról, étkezésükről a vendéglátóknak kell gondoskodniuk, cserébe a klub jelképes összegért (4 EUR/fő 3 hétre) biztosítja az angol nyelv oktatását,

tekintet nélkül az érdeklődők korára, iskolai végzettségére.

1. Elszállásolás csak az adott pályázó községben élő családnál lehetséges, akik természetesen vállalják a lektor étkeztetését is (a községi hivatal esetleg mások segítségével).
2. Legalább 40-60 érdeklődő biztosítása, akik három vagy négy csoportban tanulják majd az angol nyelvet. (A tanfolyam kezdetén kérjük a jelentkezők névsorát.)
3. Egy terem biztosítása (iskolában, község házában esetleg magánszemélynél), ahol a délelőtti foglalkozásokat tartják.

4. A lektor „szabadidejének” megszervezése, a környék nevezetességeinek a megtekintése, a falu hagyományainak az ismertetése.

5. A tanfolyamra jelentkező érdeklődőtől 4 EUR jelképes összeget kérünk e háromhetes tanfolyamért.

6. Időpont: 2009. június 28-tól július 17-ig, vagy július 19-től augusztus 8-ig.

7. A tanfolyam végén egy köszönőlevelet kérnénk az amerikai szervezőnk, Tolnay Ádám részére.

Jelentkezőlap Andruskó Imre címén igényelhető:

Andruskó Imre, Selye János Gimnázium,
ul. bis. Királya č. 5, 945 01 Komárno

A kisebbségi nyelvhasználat gyakorlata az oktatásban

Balról: Menyhárt József, Pék László, A. Szabó László és Zsille Béla a Szlovákiai Magyarok Kerekasztala konferenciáján, ahol sok szó esett az anyanyelv használatáról (Fotó: Nagy Attila)

Észrevételek az SZK Kormányának a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartáját érintő 2. jelentéséhez – oktatási fejezet

1. A kisebbség nyelvén folyó oktatás az alsó tagozaton

Az SZK alkotmánya a nemzeti kisebbségek tekintetében elismeri az anyanyelv teljes körű használatához való jogot és biztosítja e jog érvényesülését az oktatás területén. Ennek ellenére az állami művelődési program értelmében, mely 2008 szeptemberétől érvényes, a magyar tanítási nyelvű (mtny) alapiskolák alsó tagozatán csökkent a magyar nyelv tantárgyának óraszám, mely által gyöngült a magyar nyelv helyzete, rangja az iskolákban.

A programhoz kötődő tantervi előírások alapján az oktatási minisztérium nem biztosította az ígért tankönyveket. Sajátos gondként jelentkezik, hogy a jól bevált magyarországi tankönyveket, melyek

adaptálását az előző időszakban az SZK Oktatási Minisztériuma jóváhagyta, az OM kihagyta az ez évi tankönyvkínálatból.

A magyar tanítási nyelvű iskolákban több esetben hiányoznak a pedagógiai dokumentációt szolgáló nyomtatványok.

Évről évre ismétlődnek a tantárgyi olimpiák versenyfeladatainak fordításával járó problémák.

A 2008-as évben a magyar tanítási nyelvű *alapiskolák pedagógusai elmarasztaló véleményüknek adtak hangot a 9. évfolyam diákjainak tesztelésének előkészítését érintően*, a feladatok megfogalmazása és fordítása vonatkozásában. A tudásfelmérésért felelős szerv megsértette azt az elvet, mely szerint a diák ismereteit az adott tantárgyból azon a nyelven kell számon kérni, amelyen azt a tanuló elsajátította. Az alapiskolások tesztelése az olvasási készségeket illetően nem anyanyelven valósult meg, pedig az európai országokban

ez a mérések lebonyolításának a megszokott formája.

Ezen problémák megoldását a nemzetiségi oktatást segítő háttérintézmény-rendszer létrehozásában látjuk, mivel a létező intézmények – az Állami Pedagógiai Intézet (ÁPI), az Állami Szakoktatási Intézet (ÁSZI), az Állami Pedagógiai és Módszertani Központ (ÁPMK), a Certifikált Mérések Nemzeti Intézete (CMNI), IUVENTA – személyi feltételei nem elégségesek ahhoz, hogy szolgáltatásaikkal elegend tudjanak tenni a nemzetiségi iskolák megalapozott szakmai elvárásának.

2. A kisebbségi nyelven folyó oktatás a szakiskolákban

A kisebbségi nyelven folyó oktatás aránya a szakiskolákban fokozatosan csökken. A szaktantárgyak oktatása többségében szlovák nyelven történik, az új szakirányok bevezetése során legtöbbször nem számolnak a tantárgyak kisebbségi nyelven való oktatásával. A fejlesztés fő irányát meg-

Az elmúlt napokban Szlovákiában járt a Regionális és Kisebbségi Nyelvek Európai Chartáját képviselő európai parlamenti szakértői küldöttség, mely a kisebbségi nyelvhasználat területén, a Szlovák Köztársaság Kormánya által vállalt kötelezettségek teljesítését ellenőrizte.

Az oktatási fejezetre vonatkozó problémák kérdésköréről 2009. február 12-én Komáromban Pék László, az SZMPSZ országos elnöke tájékoztatta a küldöttség tagjait: Nicolas Macris, Stefan Oeter és Alexander Bröstl riportöröket. A témát érintő, írásban kidolgozott észrevételeket az alábbiakban közöljük.

határozó iskolai központok a multinacionális cégekhez és a nagyvárosokhoz kötődnek.

Az OM nem ért egyet a magyarországi tankönyvek használatával, habár ez a megoldás jelentős anyagi megtakarítással járna elsősorban a kis létszámú csoportokban magyar nyelven oktatott szakágazatok esetében.

3. A felnőttek továbbképzési lehetőségei a kisebbség nyelvén

A pedagógusok továbbképzését az általuk oktatott nyelven ez idáig nem biztosítják a feladattal megbízott állami szervek és intézetek. Az Állami Pedagógiai Intézet (ÁPI), az Állami Szakoktatási Intézet (ÁSZI), illetve az Állami Pedagógiai és Módszertani Központ (ÁPMK) elhanyagolható mértékben nyújtanak szolgáltatást az oktatás nyelvén az óvónők, az alapiskolák és a középiskolák pedagógusai részére. Ezekben az intézetekben nem alakultak részlegek ezen feladatok ellátására, és kijelölt, felelős munkatársak sincsenek

megbízva ezekkel a tevékenységekkel. *Ezúton is kifejezzük igényünket a nemzetiségi iskolák számára szolgáltatást biztosító, önálló módszertani központ létrehozására.*

Az iskolák számára a költségvetésben nincs biztosítva elégséges anyagi forrás a pedagógusok továbbképzésére. Jelentősebb pénzeszközök erre a célra az ÁPMK-ban, illetve az ÁPI-ben állnak rendelkezésre.

Előkészületben van az iskolai alkalmazottak jogállásáról szóló törvénytervezet kidolgozása (a továbbképzési formákat magába foglaló pedagógus életpálya-modell). A törvénytervezetben eddig nem történik említés arról, hogy az állam a tanítás nyelvén biztosítaná a pedagógusok továbbképzését.

A magyar közösség képviselőinek felvetésére a Kormány Kisebbségi Tanácsa 2008. december 18-án megtartott ülésén azt javasolta, hogy az arra kijelölt szakmai intézetek biztosítsák a pedagógusok szakmai továbbképzését

az adott nemzetiség nyelvén. *Ez a javaslat eddig nem került be az iskolai alkalmazottakról szóló törvénytervezetbe.*

4. A kisebbségi közösség történelmének és kultúrájának oktatása

Nem valósultak meg azok az intézkedések, melyek a nemzetiségek történelmének és kultúrájának oktatását érintik. *A szakmailag jól megírt honismeret és történelem tankönyvek kiadása a magyar tanítási nyelvű iskolák részére, melyek tartalmazzák a regionális értékeket, a közös történelmi múlt és a művelődéskultúra specifikus kérdéseit, ma is aktuális igényként jelentkezik.*

Az iskolákban a szlovák tankönyvek fordításai használatosak. Ezt a megoldást nem tartjuk pedagógiai szempontból alkalmasnak egyrészt azért, mert a fordítások gyakran nem megfelelőek, másrészt azért, mivel ezek a tankönyvek a szlovák anyanyelvű tanulók oktatásának szempontjait veszik figyelembe, ezáltal a ma-

gyar nemzetiségű diákok sajátos igényeit és nyelvhasználatát kevésbé tudják kielégíteni.

A középiskolákban eddig használt történelem tankönyveket, melyeket a nemzeti kisebbségi iskolák pedagógusai hoztak létre, kivonták a tankönyvkiadástól.

Az oktatási miniszter utasítására a negyedik évfolyam számára megjelentetett Honismeret tankönyv módosított kiadásából eltávolították a magyar földrajzi megnevezéseket és csak szlovák megfelelőikkel helyettesítették.

Nem tudunk azonosulni azzal a miniszteri állásponttal, mely az oktatási folyamatot hivatalos érintkezésként értelmezi, és azzal sem, hogy a földrajzi megnevezések használatát a tankönyvekben a szlovák nyelvtörvény, illetve a geodéziáról és a kartográfiáról szóló törvény hivatott szabályozni. *A földrajzi megnevezéseknek csak szlovák nyelvű használata nem veszi figyelembe a pedagógiai, szakmai, életkori, kultúrtörténelmi szempontokat és*

ellentmond a Nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezménynek és a Regionális és Kisebbségi Nyelvek Európai Chartájának.

A szülők és a pedagógusok a nevezett tankönyv használatát elutasították, és a tankönyvet visszaküldték a miniszternek.

5. Az intézkedések ellenőrzéséért és a kisebbségi oktatás fejlesztéséért felelős szervek

Az elfogadott intézkedések ellenőrzéséért elsősorban felelősséget vállaló szerv a Szlovák Köztársaság Kormányának Nemzetiségi és Etnikai Kisebbségi Tanácsa, mely azonban szerkezete és a kisebbségképviselési aránya miatt kevésbé hatékony.

Az SZK OM-a 2007-ben a Nemzetiségi Főosztályt szakosztállyá degradálta, és a szakosztály magyar nemzetiségű munkatársait, akik a nemzetiségi oktatás sajátos problémakörével foglalkoztak, elbocsátotta állásukból. *A jelen időszakban a szakosztályon nem dolgozik olyan munkatárs, aki a magyar nyelvet olyan szinten ismerné, hogy nyelvi szempontból meg tudná ítélni például a magyar tanítási nyelvű iskolákban használatos különböző pedagógiai dokumentumok színvonalát.*

Az oktatási miniszter tanácsadó testülete az elmúlt két évben két alkalommal ülésezett, ebből kifolyólag ez a testület csak részben válhat alkalmassá az aktuális problémák megoldására.

Meggyőződésünk, hogy a kisebbségek nyelvén folyó oktatás megkülönböztetett figyelmet és gondoskodást érdemelne az állami oktatási szervek részéről – mind politikai, mind szakmai szempontból egyaránt.

A Szlovákiai Magyarok Kerekasztala (Cikk a 17. oldalon. Fotó: Nagy Attila)

Tájékoztató a pedagógus életpálya-modellt bevezető törvényjavaslatról

A Szlovák Köztársaság Oktatási Minisztériuma elkészítette a pedagógusok életpálya-modelljét tartalmazó javaslatát.

Bár ez fontos áttörést jelenthet a pedagógusok munkakörülményeiben, szükséges megemlíteni, hogy az amerikai McKinsey tanácsadó cég kutatási tapasztalatai alapján egy hasonló karrier-modell egy olyan oktatási rendszerben működhet, melynek legfontosabb tényezői:

1. A jó képességű tanárjelöltek kiválasztása (a tanárok az egyetemek legjobb tanulói közül kerülnek ki).
2. Magas szintű a képzésük és továbbképzésük.
3. Minden gyerek számára a lehető legjobb színvonalú oktatást igyekszik biztosítani.
4. A végzeteket meg is fizetik, már a kezdőknek is jó fizetést adnak (az átlagbér 95-99%-a).

(A HVG folyóirat alapján.)

A javaslat a pedagógusokat 7 kategóriába (pl. oktató, nevelő, pedagógus-asszisztens stb.), az oktatókat 6 alkategóriába (óvónő, tanító, stb.) és a szakdolgozókat 5 kategóriába (pl. pszichológus, logopédus stb.) sorolja.

Az alkalmazottak besorolása:

A. Pályaszint

1. kezdő pedagógus (kétéves adaptáció);
2. önálló pedagógus (hétéves továbbképzés – 120 kreditpont);
3. pedagógus első atesztációval;
4. pedagógus második atesztációval.

Mivel a rendszernek igazi értelme úgy van csak, ha a pedagógusokat anyagilag is megfelelően motiválja, így a miniszter egy interpellációra adott válaszában közölte, hogy a törvénytervezet szerint a 2. és 3. pályaszintek bértarifái között 7%, míg a 3. és 4. szintek között 15% lesz a különbség. A távlati célok között szerepel, hogy 2014-re ezek a különbségek 15, illetve 25%-ra növekedjenek.

B. Karrierállomások

1. Specializált pedagógus (7 kategória – pl. osztályfőnök, szakmai munkaközösség-vezető, nevelési tanácsadó, stb.) – kétéves speciális továbbképzést igényel.
2. Vezető beosztású pedagógus (4 kategória – pl. iskolaigazgató, helyettes, főnevelő stb.) – hároméves továbbképzést igényel.

A folyamatos továbbképzésnél a javaslat 7 képzési formát különböztet meg:

A funkció megszerzése irányuló képzés:

1. Adaptációs képzés kezdő pedagógusok számára – 2 év.
2. Vezetőképző alaptanfolyam – 3 év.
3. Specializált pedagógus alapképzés – 2 év.
(Megjegyzés: 7 év alatt 120 kreditpontot kell elérni, 1 kreditponthoz kétszer 45 perces képzést kell teljesíteni.)

A funkció megtartása, előrelépés a ranglétrán:

1. innovációs továbbképzés;
  2. aktualizációs továbbképzés;
  3. innovációs vezetőképző tanfolyam;
  4. specializált pedagógusok innovatív továbbképzése.
- A pedagógusok értékelése évente kétszer – június 1-jéhez és december 1-jéhez kötötten történik majd.

A munkáltató köteles a pedagógusoknak biztosítani az alábbi kedvezményeket:

A. Üdülések:

1. 15 ledolgozott év után 10 nap;
2. 5 évente 5 nap.

B. Egyéb kedvezmények:

1. évente ingyenes védőoltás influenza ellen;
2. tízévente ingyenes védőoltás hepatitisz A és B ellen;
3. tizenkét szabadnap önképzésre az igazgató döntése alapján;
4. a betegségély és az alapbér közti különbség megtérítése legfeljebb 15 napra.

Átmeneti rendelkezések:

1. az első kvalifikációs vizsga megfelel az első atesztációnak;
2. a második kvalifikációs vizsga megfelel az második atesztációnak;
3. az akkreditált programok 2010. június 30-ig érvényesek;
4. ötéves gyakorlat mentesít az alaptanfolyamok abszolválásától;
5. szlovák nyelvvizsga – az érettségi vizsga elégséges.

Mivel a komáromi Selye János Egyetem jelenleg is szervez ún. „második kvalifikációs továbbképzéseket“, így azt javaslom a pedagógusoknak, hogy a törvény életbelépéséig hátralévő időszakot használják fel arra, hogy ezen továbbképzések keretében még most tegyék le a 2. kvalifikációs vizsgát.

A Gömöri Fotóklub Galériája Beretkén

A felújított kastély bejárata

Csendélet egy munkaeszközzel, székekkel és képekkel

A galéria szervezői fontosnak tartják Gömörben a művészet jelenét

A Nógrád Megyei Fotóklub Egyesület és a Gömöri Fotóklub vezetője Homoga József és Benedek László szolt a jelenlévőkhez

→
Benedek László, a Gömöri Fotóklub vezetője ajándékkönyvet nyújt át Kovalcsik Istvánnak, a Balassagyarmati Fotókör elnökének

→
A megnyitó szavaira figyelve
←
Giczei Anna polgármesterasszony üdvözli a kiállításra érkező vendégeket. Mellette Földes Dávid, a Rozsnyói Református Alapiskola tanulója és Asztalos Anita, a Tornaljai Gimnázium diákja

Patinás iskolák, legendás tanárok (13)

A füleki gimnázium

A Pátria rádió hangarchívumából Tóth Erika válogat

A füleki gimnáziumban 1951 szeptemberében kezdődött az oktatás, az egykori Katolikus Kör épületében. A semmiből kellett előteremteni mindent.

Baloghné Berta Klára igazgató élete összefonódott az iskolával: „Tíz évvel korábban abban az épületben születtem, ahol a gimnázium (akkor Tizenegyéves Középiszkola) elkezdett működni. 1955-től 1958-ig a tanulója voltam, később a tanára és ettől a tanévtől az igazgatója lettem. (A felvétel 1991-ben készült. T. E.) Legnagyobb hatással dr. Lóska Lajos, osztályfőnököm, Kálosi János és Vassányi Aurél voltak rám. 1973-ban felsőbb utasításra az iskola megszűnt csupán magyar tannyelvűnek lenni, szlovák osztályok is helyet kaptak benne. Ezt nagy vita előzte meg, hiszen sem a tanárok, sem a szülők nem értettek vele egyet. A jelenlegi épületbe, a kastélyba 1970 őszén jöttünk; egyes szlovák osztályok 1971-től szintén ide jártak. Annak idején 3 párhuzamos: A, B, C osztályunk volt, és az első szlovák osztályok D-ként kerültek ide. 1975-ben a minisztérium harmadik magyar osztályt nem engedélyezett, bár közel száz jelentkező volt, csak kettőt nyithattunk, az egyiknek én voltam az osztályfőnöke. Bizonyos mértékű feszültség azóta is van, de úgy látom, hogy a tanítást nagymértékben nem befolyásolja.”

Koncsol Lászlóné, a pozsonyi Duna utcai alapiskola pedagógusa: „1954-ben kerültem oda elsőként ún. kilencedik osztályba. Az én időmben Kondracsin László igazgatta a gimnáziumot. Francia szakos volt, de az orosz nyelvet is tanította. Dr. Lóska Lajos tanár úr volt az osztályfőnököm, magyart és történelmet tanított. Később évekig ő volt a füleki gimnázium helyettes igazgatója. Eredetileg jogász volt, nagyszerű szónok, a szűkebb család Cicerónak hívta. Vassányi Aurél kémiára tanított. Kiváló tanár volt, akinek szigora, embersége, felkészültsége, ugyanakkor következetessége példaértékű. Kálosi János matematikatanárt szintén nagyon szerettük. Ő egykori pataki diák volt, és keze alól sok kiváló tanítvány került ki. Magával hozta a pataki szellemet: szigorú, de emberséges volt. A testnevelő tanár, Tóth Lajos tanár úr tornaóráit nagyon komolyan kellett vennünk. Tornaterem s egyéb felszerel-

sek hiánya ellenére a tavasztól őszi végéig a füleki parkban töltött tornaórák felejthetetlenek. Szívesen emlékszem vissza a kulturális rendezvényekre. A kórust Vassányiné Sörös Zsuzsa vezette. Nagy türelemmel és szeretettel foglalkozott velünk. Különböző évfordulók kapcsán a kórus mindig szerepelt. Ezenkívül a szpartakiádra gondolok vissza szívesen, amely füleki viszonylatban nagy esemény volt, iskolánk válogatott csoportja tovább is jutott. És nagy élményeim voltak a május elseji rendezvények, a szabadtéri színpadon való szereplések. A műsorok után kézilabdázó csoportok is versenyeztek Tóth Lajos tanár úr felügyeletével. Én is kézilabdáztam, versenyfutó voltam. A füleki parkban öt kilométereket is futottunk.”

Böszörményi István, a gimnázium német szakos tanára 1965-ben érettségizett az iskolában: „Több, mint huszonöt év megszépítő távlatában most sok mindent másként lát az ember, és szép emlékként idézi fel azokat a dolgokat, amelyek akkor, bizony enyhén szólva kellemetlenek voltak. A körülményekre gondolok. Osztályunk egy hatalmas színházterem volt, amely mindenre megfelelt, csak éppen tanítás céljára nem. Voltak időszakok, amikor a város különböző pontjain kellett alkalmas helyiséget keresnünk. A csehszlovák iskolarendszer egyik vívmányát is pont mi éltük át: az ún. politechnika-tanítást – hetente egy egész napot a füleki zománccgyárban, a Kovosmáltban kellett dolgoznunk. De azt is elmondhatom, hogy részese voltam az iskola nagy átköltözésének, hiszen 1964 őszén az akkor felépített, közös alap- és középiszkolába én is költözök, és már az új

helyen érettségiztem. Egyetemi tanulmányaim után visszatértem volt iskolámba, 1972 óta itt tanítok egykori kollégáimmal, sőt most már egykori tanítványaimmal együtt.”

Duray Miklós: „Egy olyan iskolába jártam, amelyet a pedagógusok és a diákok együtt hoztak létre, együtt alapítottak, és együtt építették fel a tantermeket, ásták az iskola pöcegödkrét. Az igazat megvallva, abban az időben, amikor én jártam iskolába, az ötvenes és a hatvanas években, akkor voltak iskoláink itt, Csehszlovákiában megerősödőben. Akkor kezdett fokozatosan csökkenni annak a negatív hatása, amit a negyvenes évek közepén és az ötvenes évek elején átéltünk. Az iskolarombolás, értelmiségünknek a negyvenes évek közepén való elvesztése azt is jelentette, hogy eltűntek a pedagógusaink, és az ötvenes évek végén kezdett úgy-ahogy romjaiból felépülni a magyar iskola. Iskoláinkban inkább a lelkesedés, a tisztesség volt nagy, de a szakképzettség, szaktudás nem volt olyan magas szinten. A legkellemebb emlékemnek azt tartom, hogy bíztunk egymásban: a pedagógusok bíztak bennünk,

Böszörményi István

és megbíztak feladatokkal, és mi is bíztunk a pedagógusok jó szándékában. Tudtuk, hogy meg akarnak bennünket tanítani, és a pedagógusi szigort nem háborogva fogadtuk; ami nem azt jelenti, hogy tekintélytisztelő voltunk, hanem az iskola szelleméből áramlott ránk az az érzés, az a magatartás, hogy együtt kell kialakítani a csehszlovákiai magyar értelmiséget. Éreztük, hogy ez nekünk feladatunk. Lehet, hogy ma már furcsán hangzik, de akkor ez volt a meggyőződés.”